

Policejní akademie České republiky v Praze

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra soukromého práva

Složky služebního příjmu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Service income components

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
JUDr. Anna Doležalová

AUTOR PRÁCE
Václav Pšenička

PRAHA

2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Složky služebního příjmu vypracoval samostatně a všechny citace a prameny řádně vyznačil v textu. Veškerou literaturu a podkladové materiály uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Praze, dne 06.03.2024

Václav PŠENIČKA

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucí práce JUDr. Anně Doležalové za odborné vedení práce, odborné rady a připomínky, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce na téma „Složky služebního příjmu“.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá zejména služebním příjmem příslušníků bezpečnostních sborů definovaným v zákoně číslo 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Prvotní část práce se zabývá bezpečnostními sbory a vymezení jejich účelu a fungování. Další část je věnována právním předpisům z historie za účelem představení jejich právní úpravy v porovnání se současnou. V hlavní části jsou popsána některá ustanovení současného právního rámce služebního zákona, která jsou nezbytná pro pochopení postupu služebních funkcionářů ve věcech služebního poměru a mechanismu určování složek služebního příjmu, kterými se práce zabývá v následné části.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bezpečnostní sbor * zákon * služební poměr * složky služebního příjmu * systemizace * příslušník * služební funkcionář

ANNOTATION

The bachelor thesis deals mainly with the service income of members of the security forces defined in Act No. 361/2003 Coll., on the service relationship of members of the security forces. The first part of the thesis deals with the security forces and the definition of their purpose and functioning. The next part is devoted to the legislation from the history in order to present its legal regulation in comparison with the current one. The main part describes some of the provisions of the current legal framework of the service law, which are essential for understanding the procedure of service officers in matters of service and the mechanism of determining the components of service income, which are dealt with in the subsequent part of the thesis.

KEYWORDS

Security Corps * law * service relationship * components of service income * systematization * officer * service functionary

Obsah

ÚVOD.....	7
1 PŮSOBNOST SLUŽEBNÍHO ZÁKONA A BEZPEČNOSTNÍ SBORY	8
1.1 Působnost služebního zákona	8
1.2 Bezpečnostní sbory	8
1.2.1 Policie ČR.....	8
1.2.2 Hasičský záchranný sbor ČR.....	9
1.2.3 Celní správa ČR	9
1.2.4 Vězeňská služba ČR	9
1.2.5 Generální inspekce bezpečnostních sborů	10
1.2.6 Bezpečnostní informační služba	10
1.2.7 Úřad pro zahraniční styky a informace	11
2 HISTORIE PRÁVNÍ ÚPRAVY SLUŽEBNÍHO ZÁKONA	12
2.1 Zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti.....	12
2.2 Zákon č. 186/1992 Sb., České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky	14
3 NYNĚJŠÍ PRÁVNÍ RÁMEC SLUŽEBNÍHO ZÁKONA A JEHO ZÁKLADNÍ RYSY	15
3.1 Druhy služebního poměru	15
3.2 Předpoklady k přijetí do služebního poměru	16
3.3 Systemizace	18
3.4 Řízení ve věcech služebního poměru	19
3.4.1 Účastníci	20
3.4.2 Předmět řízení	20
3.4.3 Doručování	21
3.4.4 Rozhodnutí	21
4 SLUŽEBNÍ PŘÍJEM.....	24
4.1 Funkce služebního příjmu	25
4.1.1 Stimulační	25
4.1.2 Kompenzační.....	26
4.1.3 Sociální	26
4.2 Složky služebního příjmu	26
4.2.1 Základní tarif.....	27
4.2.1.1 Tarifní třída	28

4.2.1.2	Tarifní stupeň.....	31
4.2.1.3	Stupnice základních tarifů.....	31
4.2.2	Nadtarifní složky služebního příjmu	32
4.2.2.1	Příplatek za vedení	32
4.2.2.2	Příplatek za službu v zahraničí	33
4.2.2.3	Příplatek za sportovní reprezentaci	34
4.2.2.4	Zvláštní příplatek	34
4.2.2.5	Příplatek za službu ve svátek	40
4.2.2.6	Osobní příplatek	41
4.2.2.7	Stabilizační příplatek	43
4.2.2.8	Odměna.....	45
4.2.2.9	Služební příjem za službu přesčas	46
5	SLUŽEBNÍ PŘÍJEM VE ZVLÁŠTNÍCH PŘÍPADECH	48
6	INFORMAČNÍ SYSTÉM O SLUŽEBNÍM PŘÍJMU	52
	ZÁVĚR	53
	Literatura.....	54
	Monografie	54
	Právní předpisy	54
	Judikatura	55
	Internetové stránky a elektronické zdroje.....	55
	Přílohy.....	56

ÚVOD

Hlavní téma této bakalářské práce pojednává o jednotlivých složkách služebního příjmu příslušníků bezpečnostních sborů, jakož i o dalších úzce spjatých náležitostech. Prvotní kapitoly uvádí, kterých konkrétních bezpečnostních sborů se služební příjem a zákony jej upravující týká, přičemž ke každému takovému sboru uvádím stručné informace o jeho účelu a fungování. Následně bakalářská práce nahlíží do nedávné historie vývoje zákonů upravujících služební poměr s cílem seznámit se s kontextem vzniku současného zákona a porovnání současné zákonné úpravy s tou dnes již historickou. Dále se práce zabývá seznámením s řízením ve věcech služebního poměru jako nezbytnou součástí služebního zákona, s nímž spjatých složek služebního příjmu. Posléze se práce věnuje samotným dílčím složkám služebního příjmu a jejich mechanismem vyplácení s cílem jasného pojmenování těchto složek a opory v zákoně při uplatňování a komplexní porozumění tvorby služebního příjmu. Ve shrnutí lze říci, že cílem práce je nejen komplexní pochopení principu, že služební příjem sestává, navzdory jeho vyplácení vcelku jako jedné částky, z mnoha dílčích částí, které se u každého jednotlivého příslušníka mohou výrazným způsobem lišit, ale i poskytnout ucelený přehled o složkách služebního příjmu a jejich podmínkách vyplácení. V neposlední řadě si tato práce klade za úkol i seznámení se s některými soudními spory vedených v minulosti v návaznosti na zákony upravující služební příjem v podobě, jaké platily tehdy i dnes, kdy zde jest nejpodstatnější pochopení samotné podstaty sporu, seznámení se s výsledkem soudního jednání a dalšími konsekvencemi navazujících na tato rozhodnutí, jakož i o samotném případném dopadu těchto soudních jednání na pozdější případné úpravy zákonů ovlivňujících služební příjem a jeho složky.

Téma práce jsem si vybral z toho důvodu, že mě na první pohled oslovila rozmanitost toho, co se pod názvem tématu skrývá. Složky služebního příjmu mi přijdou jako velice zajímavé a rozsáhlé téma, přičemž z velké části se týkají přímo mě, jakožto aktivně sloužícího policisty. Jelikož jsem sám příslušníkem Policie České republiky, při zpracování práce využívám i svých vlastních zkušeností z výkonu služby.

1 PŮSOBNOST SLUŽEBNÍHO ZÁKONA A BEZPEČNOSTNÍ SBORY

1.1 Působnost služebního zákona

Zákon č. 361/2003 Sb. je charakterizován jako institut veřejného práva. Slouží k regulaci činnosti a pravomocí bezpečnostních sborů v České republice. Upravuje právní rámec pro vyjmenované bezpečnostní sbory v České republice v tomto zákoně.

1.2 Bezpečnostní sbory

Pojem bezpečnostní sbor je v České republice složka státu, která zajišťuje bezpečnost občanů a České republiky jako takové. Bezpečnostních sborů je sedm a vymezuje je zákon č. 361/2003 Sb., zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen „ZSP“).

Bezpečnostním sborem pro potřeby tohoto zákona se rozumí:

1.2.1 Policie ČR

Policie České republiky (PČR) je hlavním bezpečnostním sborem v České republice a má širokou škálu funkcí a úkolů, které slouží k udržování veřejného pořádku, prevenci trestné činnosti a ochraně občanů. Úkoly policie jsou zakotveny v zákoně č. 273/2008 Sb.

„Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu“¹

Policie České republiky má tedy zásadní roli při zajišťování bezpečnosti, pořádku a ochraně občanů a majetku v České republice. Nadřazený orgán Policie České

¹ §2 zákon 273/2008 Sb., Zákon o polici České republiky

republiky je ministerstvo vnitra. V čele policie České republiky je policejní prezident.

1.2.2 Hasičský záchranný sbor ČR

Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR) má za úkol zajistit ochranu života, zdraví a majetku občanů před požáry, výbuchy, haváriemi a dalšími nebezpečnými situacemi. HZS ČR je rozdělen do 14 krajských hasičských záchranných sborů, které jsou dále rozděleny do územních odborů. HZS dále úzce spolupracuje s dalšími složkami IZS, zejména s Policií a záchrannou službou. Vznik HZS se datuje k 1. 1. 1995, přičemž původní název byl Sbor požární ochrany. Následně k 1. 1. 2001 byla provedena reorganizace HZS do současné podoby. Nadřízený orgán hasičského záchranného sboru je ministerstvo vnitra. V čele hasičského záchranného sboru stojí generální ředitel.²

1.2.3 Celní správa ČR

Celní správa České republiky má několik klíčových funkcí, které slouží k ochraně ekonomických a bezpečnostních zájmů státu a jeho občanů v oblasti pohybu zboží přes hranice. Jejimi hlavními funkcemi a úkoly například jsou:

Kontrola pohybu zboží, vymáhání cla, ochrana ekonomických zájmů, ochrana bezpečnostních zájmů, podpora legálního transferu, spolupráce s dalšími státy.

Celkově lze říci, že Celní správa České republiky hraje klíčovou roli v zjišťování a řešení otázek spojených s pohybem zboží přes hranice a přispívá k celkovému bezpečí a ekonomické stabilitě státu. V čele celní správy České republiky stojí generální ředitel. Nadřízený orgán Celní správy ČR je ministerstvo financí.

1.2.4 Vězeňská služba ČR

Vězeňská služba České republiky má několik klíčových funkcí a úkolů v rámci českého trestního systému. Hlavním posláním vězeňské služby je spravovat

² Hasičský záchranný sbor – o nás. *Hasičský záchranný sbor České republiky*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hasicky-zachranny-sbor-ceske-republiky.aspx> [citováno 02.01.2024]

a dohlížet na osoby odsouzené k trestu odnětí svobody. Plní úkoly jí stanovené podle § 2 zákona č. 555/1992 Sb.³ a podle dalších právních předpisů. V čele vězeňské služby ČR stojí generální ředitel. Nadřízeným orgánem vězeňské služby je ministerstvo spravedlnosti.

1.2.5 Generální inspekce bezpečnostních sborů

Generální inspekce bezpečnostních sborů (GIBS) je český státní úřad, který dohlíží na činnost a správnost fungování bezpečnostních sborů České republiky, jako jsou policie, celní správa, Vězeňská služba, Hasičský záchranný sbor a další. Jejím hlavním úkolem je zajišťovat kontrolu a dohled nad těmito sbory, aby plnily své povinnosti v souladu s příslušnými právními předpisy a normami.

Mimo jiné provádějí kontrolu a dohled nad příslušníky bezpečnostních sborů a v případě, že některý z nich spáchá trestný čin, inspekce má pravomoc postupovat dle trestního řádu a trestního zákoníku a tento trestný čin vyšetřovat. V čele generální inspekce bezpečnostních sborů stojí ředitel. Nadřízeným orgánem je předseda vlády.

1.2.6 Bezpečnostní informační služba

Bezpečnostní informační služba (BIS) v České republice je tajná služba odpovědná za ochranu státní bezpečnosti a demokratických institucí ČR před vnitřními a vnějšími hrozbami. Jejím hlavním úkolem je shromažďování, zpracovávání a vyhodnocování informací relevantních pro bezpečnost země, a to jak v rámci ČR, tak i v zahraničí. BIS působí jako zpravodajská agentura, která poskytuje informace a analýzy vládě, obranným a bezpečnostním složkám a dalším orgánům státní správy.

„Posláním BIS je chránit stát – a v důsledku každého občana – před nejzávažnějšími anticivilizačními riziky. Bezpečnostní informační služba získává, shromažďuje a vyhodnocuje informace o rizicích ohrožujících bezpečnost a strategické zájmy České republiky, demokracii a svobodu. Její kompetence ale

³ Zákon číslo 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky

nekončí jen pouhým upozorněním, úkolem BIS je hrozbám předcházet a nebezpečí eliminovat. Na rozdíl od policie, která výrazným způsobem a zcela cíleně působí až v okamžiku, kdy je trestný čin již spáchán a snaží se jej objasnit a pachatele dopadnout, opomineme-li její preventivní činnosti, BIS odhaluje, popisuje, hodnotí a otupuje rizika v předstihu.⁴ V čele bezpečnostní informační služby stojí ředitel. Nadřízeným orgánem je vláda.

1.2.7 Úřad pro zahraniční styky a informace

Úřad pro zahraniční styky a informace ČR (ÚZSI) je český státní úřad, který se zabývá zahraničními styky a informační bezpečností. Jeho hlavním úkolem je shromažďování, zpracování a analýza informací týkajících se bezpečnostní situace v zahraničí, jakož i zjišťování a hodnocení hrozeb pro Českou republiku. ÚZSI také poskytuje analytické zpravodajství a poradenskou činnost vládě, ministerstvům a dalším úřadům v oblasti zahraniční politiky a bezpečnosti.

„Působnost naší služby je upravena zákonem č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Řídíme se právními předpisy České republiky, mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, usneseními vlády, zvláštními řídícími akty ministra vnitra a vnitřními předpisy. Zaměstnanci našeho úřadu se řídí rovněž etickým kodexem.

Podle § 51 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, jsme samostatnou organizační složkou státu.“⁵

V čele úřadu pro zahraniční styky a informace stojí ředitel. Nadřízeným orgánem je ministerstvo vnitra.

⁴ Bezpečnostní informační služba – *Poslání, zásady a krédo*. Online. Dostupné z: <https://www.bis.cz/poslani-zasady-a-kredo/> [citováno 02.01.2024]

⁵ Úřad pro zahraniční styky a informace – *Kdo jsme*. Online. Dostupné z: <https://www.uzsi.cz/kdo-jsme.html> [citováno 02.01.2024]

2 HISTORIE PRÁVNÍ ÚPRAVY SLUŽEBNÍHO ZÁKONA

Jelikož jsem se rozhodl tuto práci zaměřit hlavně na podmínky a působení Policie ČR, rád bych zde stručně rozebral historii služebních zákonů předchozích, z mého pohledu těch nejvýstižnějších, a jejich některé základní prvky s ohledem na odměňování příslušníků a vznik služebního příjmu. Jsou jimi tedy zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti zákon č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky.

2.1 Zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti

Tento zákon nabyl platnosti dne 23. 11. 1970 a následně účinnosti dne 01. 01. 1971 a nahrazoval v rámci Sboru národní bezpečnosti zákon číslo 76/1959 o některých služebních poměrech vojáků. Úkolem SNB dle tehdejšího zákona byla *„ochrana socialistického společenského a státního zřízení, veřejného pořádku a majetku v socialistickém vlastnictví, jakož i ochrana bezpečnosti občanů, jejich zdraví, práv, svobod a majetku patří k rozhodujícím předpokladům úspěšného rozvoje naší socialistické společnosti. Významnou a nezastupitelnou úlohu při ochraně těchto zájmů společnosti plní příslušníci Sboru národní bezpečnosti.“*⁶

Jak můžeme pozorovat, cíle SNB za tehdejšího režimu se nijak výrazně nelišily, co se více či méně lišilo, byly podmínky pro přijetí do služebního poměru. Když měl uchazeč zájem o službu v SNB v minulém režimu, musel splnit několik kritérií, které se z části liší od dnešních podmínek k přijetí do služebního poměru. Do služebního poměru příslušníka sboru národní bezpečnosti mohl vstoupit občan starší 18 let, který o přijetí požádá a splňuje další podmínky, o kterých se hovoří v §3 výše uvedeného zákona.

⁶ Pražský web pro studenou válku 2002-2006. *Základní informace o výběru uchazečů pro službu v SNB a studiu ve školách MV: Praha 1989.* Online. Dostupné z: <https://www.praguecoldwar.cz/milice89.htm> [cit. 12.02.2024]

„a) je oddán socialistickému společenskému zřízení,

b) je bezúhonný,

c) dosáhl požadovaného stupně vzdělání,

d) je tělesně a duševně způsobilý pro výkon služby a

e) vykonal základní (náhradní) vojenskou službu, pokud podléhá branné povinnosti.

(2) Služební orgány jsou povinny seznámit uchazeče o přijetí do služebního poměru se základními právy a povinnostmi vyplývajícími ze služebního poměru, zejména s podmínkami služby a s hmotným zabezpečením, a písemně ho vyrozumět o závěru přijímacího řízení.⁷

O služebním příjmu příslušníka neboli tehdejších náležitostech, se píše v §48 výše uvedeného zákona. Uvádí se zde, že příslušník má nárok na peněžní a naturální náležitosti. Peněžními náležitostmi tvoří funkční plat, hodnostní plat, příplatek za výsluhu let, příplatky a odměny a zvláštní jednorázové peněžní náležitosti. Hodnostní plat reprezentuje něco, co bychom v současném právním předpisu mohli nazvat tarifní třídou, zatímco příplatek za výsluhu let lze chápat jako dnešní tarifní stupeň. Služební příjem se stanovoval podle délky a povahy služby, vykonávané funkce, dosažené kvalifikace, nebezpečnosti a zvýšené námahy v průběhu služby. V §49 a §50 byly uvedeny informace o splatnosti a výplatě služebního příjmu. Splatnost výplaty byla jako v současnosti za každý kalendářní měsíc a výplata se vyplácela příslušníkovi v den služby a ideálně na pracovišti. Kdyby se příslušník z vážných důvodů nedostavil k výplatě, byla by na náklady sboru v den výplatního termínu nebo den poté příslušníkovi doručena. Zajímavý je také § 54 výše uvedeného zákona, který hovoří o tom, že příslušníkovi, který má nezaopatřené děti náleží takzvané výchovné. Podmínky,

⁷ §3 odst. 1,2 zákon číslo 100/1970 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti

výši výchovného a další podrobnosti upravuje §33 z. č. 88/1968 Sb.⁸ a §47 až 55 vyhlášky č. 143/1965 Sb.⁹

2.2 Zákon č. 186/1992 Sb., České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky

Výše uvedený zákon byl uveden v platnost dne 05.05.1992 a účinnosti nabyl dne 01.07.1992. Tedy vzhledem k nedávným událostem v devadesátých letech nebyl takový časový rozdíl mezi platností a účinností zákona. Zákon byl definitivně zrušen 01.01.2007 a byl nahrazen zákonem č. 361/2003 Sb.

Podmínky přijetí do služebního poměru se téměř nelišili od podmínek dnešního zákona o služebním poměru. Do služebního poměru mohl být přijat občan České republiky starší 18 let, který byl bezúhonný, splňoval kvalifikační předpoklady stanovené pro výkon funkce, do které má být ustanoven, byl fyzicky, zdravotně a duševně způsobilý pro výkon služby, vykonal základní nebo náhradní vojenskou službu, pokud podléhá branné povinnosti, úspěšně absolvoval přijímací řízení. Hlavní rozdíl je tedy ten, že v období působnosti tohoto zákona byla povinná základní vojenská služba, která byla dne 18. listopadu roku 2004 zrušena.

Podle §55 výše uvedeného zákona měl policista nárok na služební příjem podle zvláštního právního předpisu. Tento právní předpis je zákon č. 143/1992 o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů;

Nařízení vlády č. 79/1994 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ozbrojených sil, bezpečnostních sborů a služeb, orgánů celní správy, příslušníků Sboru požární ochrany a zaměstnanců některých dalších organizací (služební platový řád).

⁸ § 33 zákon číslo 88/1968 Sb., Zákon o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění

⁹ § 4-55 vyhláška číslo 143/1965 Sb., Vyhláška Ústřední rady odborů o poskytování peněžitých dávek v nemocenském pojištění

3 NYNĚJŠÍ PRÁVNÍ RÁMEC SLUŽEBNÍHO ZÁKONA A JEHO ZÁKLADNÍ RYSY

Dnem 31. října roku 2003 vyšel v platnost zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů č. 361/2003 Sb., přičemž v účinnost vyšel dnem 01. ledna roku 2007. Tento zákon obsahuje 14 částí a byl jednatřicetkrát novelizován, kdy novelizace povětšinou reagovali na změny právní řádu a dosažení kompatibility s právem Evropské unie.¹⁰ „*Služební zákon představuje komplexní úpravu právních vztahů příslušníka bezpečnostního sboru.*“¹¹ Toto však neznamena, že zákon obsahuje veškerou komplexi vztahů, které vznikají mezi subjekty služebního poměru. Proto je ve služebním zákoně vycházeno i z dalších právních předpisů. Těmito dalšími právními předpisy jsou například zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád, zákon číslo 262/2006 Sb. Zákoník práce nebo zákon č. 250/2016 Sb. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

3.1 Druhy služebního poměru

V současné době rozlišujeme dva základní druhy služebního poměru. Služební poměr na dobu určitou a služební poměr na dobu neurčitou. Služební poměr na dobu určitou je uveden v § 10 ZSP.

„(1) Do služebního poměru na dobu určitou v trvání 3 let se zařadí příslušník při prvním přijetí do služebního poměru.

(2) Do služebního poměru na dobu určitou v trvání 1 roku se zařadí příslušník, který již byl ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru nebo vojáka z povolání a jenž trval alespoň 3 roky; to neplatí pro příslušníka, který již byl ve služebním poměru na dobu neurčitou, jestliže od skončení předchozího služebního poměru uplynulo méně než 5 let.“¹²

O něm platí, že příslušník, zařazen do tohoto druhu služebního poměru po dobu 3 let od nástupu k bezpečnostnímu sboru. Poté musí splnit podmínku vykonání

¹⁰ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 8

¹¹ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 13

¹² § 10 zákon číslo 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

služební zkoušky proto, aby mohl být zařazen do služebního poměru na dobu neurčitou. Dále musí ve služebním hodnocení dosahovat alespoň dobrých výsledků. Odstavec 2 hovoří o tom, že příslušník, který vykonával vojáka z povolání v době trvání alespoň 3 roky nebo již byl zařazen u bezpečnostního sboru v posledních 5 letech na dobu neurčitou, do služebního poměru se zařadí pouze na 1 rok.

Služební poměr na dobu neurčitou je zakotven v § 11 ZSP.

„(1) Do služebního poměru na dobu neurčitou se zařadí příslušník dnem, který následuje po uplynutí služebního poměru na dobu určitou, jestliže úspěšně vykonal služební zkoušku a podle závěru služebního hodnocení dosahuje alespoň dobrých výsledků ve výkonu služby.

(2) Do služebního poměru na dobu neurčitou se zařadí při přijetí do služebního poměru též příslušník, který již byl ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru na dobu neurčitou nebo ve služebním poměru vojáka z povolání po dobu alespoň 3 roky a od jeho skončení uplynulo méně než 5 let.

(3) Do služebního poměru na dobu neurčitou se zařadí ředitel zpravodajské služby nebo ředitel Generální inspekce bezpečnostních sborů dnem vzniku služebního poměru.“¹³

Na výjimku zde poukazuje pouze odstavec 3, přičemž hovoří, že ředitel zpravodajské služby nebo ředitel generální inspekce bezpečnostních sborů je do služebního poměru na dobu neurčitou zařazen dnem vzniku služebního poměru.

3.2 Předpoklady k přijetí do služebního poměru

Pod přijetí do služebního poměru jsou uvedeny v § 13 ZSP a nalezneme jich výrazně více než v zákonech předchozích. Obecně se dá říct, že služební poměr je specifický oproti pracovnímu poměru. Služební poměr příslušníka nevzniká dvoustranným projevem vůle účastníků tohoto vztahu, nýbrž jednostranným

¹³ § 11 zákon číslo 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

projevem vůle služebního funkcionáře bezpečnostního sboru, který rozhoduje o přijetí do služebního poměru.¹⁴

„(1) Do služebního poměru může být přijat státní občan České republiky (dále jen "občan"), který

a) o přijetí písemně požádá,

b) je starší 18 let,

c) je bezúhonný,

d) splňuje stupeň vzdělání stanovený pro služební místo, na které má být ustanoven,

e) je zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby,

f) je plně svéprávný,

g) je oprávněný seznamovat se s utajovanými informacemi podle zvláštního právního předpisu, 11) má-li být ustanoven na služební místo, pro které se tato způsobilost vyžaduje,

h) není členem politické strany nebo politického hnutí, a jde-li o služební poměr příslušníka zpravodajské služby, ani odborové organizace,

i) nevykonává jinou výdělečnou činnost, s výjimkou činnosti podle § 48 odst. 4 písm. c) až e), h) a i) a § 68 odst. 2, a není členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které provozují podnikatelskou činnost.

(2) Vyžaduje-li to důležitý zájem služby, může být příslušník zpravodajské služby ve výjimečných případech přijat do služebního poměru, i když nesplňuje stupeň vzdělání stanovený pro služební hodnost, do níž má být jmenován.

(3) Předpoklady uvedené v odstavci 1 pod písmeny h) a i) prokazuje občan čestným prohlášením.“¹⁵

¹⁴ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 81

Tímto je zřejmé, že do služebního poměru nemůže být přijat každý. Uchazeč musí splnit výčet výše uvedených podmínek. Splní-li uchazeč všechny výše uvedené podmínky či předpoklady, může být přijat do služebního poměru.

3.3 Systemizace

Systematizace je důležitým nástrojem pro správně fungování bezpečnostních sborů. Slouží k dosažení úkolů stanovených bezpečnostních sborů právními předpisy cestou navržení služebních míst příslušníků a jejich struktury z hlediska různých požadavků. Systematizace prochází procesem schválení a po onom schválení slouží jako podklad pro zabezpečení finančních prostředků pro státní rozpočet. Systematizace se provádí na každý kalendářní rok a zahrnuje pouze počet služebních míst příslušníků a objem prostředků na jejich služební příjmy. Systematizaci navrhuje ředitel bezpečnostního sboru v součinnosti se svým nadřízeným. Zde je důležité zmínit, že výjimku tvoří příslušníci povoláni k plnění úkolů v ministerstvu, zařazených na školách a v Policejní akademii. V těchto případech návrh připravuje ministr. Vyhází přitom z úkolů stanovených bezpečnostním sborem, ale i ekonomickou situací v zemi. Systematizaci po návrhu schvaluje vláda v předchozím kalendářním roce. ZSP 361/2003 Sb. upravuje systematizaci v několika ustanoveních. Ustanovení § 19 odstavec 1 ZSP hovoří o systematizovaném služebním místě, ustanovení § 22 odstavec 4 ZSP zase hovoří o zvláštním vyznačení oboru nebo zaměření vzdělání v systematizace služebních míst, ustanovení § 116 odstavec 4 ZSP hovoří o novém stanovení tarifní třídy při zrušení nebo změně stávající a konečně § 198 odstavec 1 ZSP hovoří o projednání systematizace služebních míst s odborovým orgánem.¹⁶ Zjednodušeně řečeno, pro ekonomický stav bezpečnostního sboru je systemizace důležitá a pro pochopení fungování financování bezpečnostních sborů nezbytná.

¹⁵ § 13 zákon číslo 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

¹⁶ TOMEK, Petr. Slovník služebního poměru: definice a výklad pojmů, grafické zvýraznění odkazů na související hesla. Olomouc: ANAG, 2009, s. 239-240

3.4 Řízení ve věcech služebního poměru

Část dvanáctá ZSP je věnována řízení ve věcech služebního poměru. Definuje například účastníky řízení, doručování, průběh řízení, řízení o kázeňském přestupku a o jednání, které má znaky přestupku a další.

Ústavněprávní princip zákonnosti je základní princip při rozhodování ve věcech služebního poměru. Znamená to, že služební funkcionář může v souladu s článkem 2 odstavcem 3 Ústavy ČR a článkem 2 odstavcem 2 Listiny základních práv a svobod jednat a rozhodovat o právech a povinnostech ve věcech určených v tomto poměru pouze v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon. Hmotněprávní úprava služebního poměru musela být doplněna o procesněprávní režim, který odpovídá podmínkám a součástí rozhodování ve vztahu státně-zaměstnaneckých příslušníků bezpečnostních sborů. Bylo zjištěno, že úprava správního řádu není schopna pojmout tento specifický vztah. Byla proto vytvořena tato procesní stránka služebního poměru. V řízení ve věcech služebního poměru se postupuje přednostně podle zvláštní úpravy, která je obsažena v ZSP a ve zbytku podle úpravy obecné, kterou je správní řád.¹⁷ Podle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu vydaného pod spisovou značkou 6 As 62/2014-69 ze dne 4. února 2015 zákon o služebním poměru neobsahuje ustanovení, které by odkazovalo na použití správního řádu, nicméně toto vysloveně ani nezakazuje.

„Zákon o služebním poměru je zvláštním zákonem upravujícím správní řízení ve věcech služebního poměru, v němž se podle § 170 zákona rozhoduje o právech nebo povinnostech účastníků. Služební funkcionář v tomto řízení vystupuje v pozici správního orgánu ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 správního řádu a § 2 odst. 1 zák. č. 361/2003 Sb., byť odpovědnost za výkon takového rozhodnutí nese podle § 1 odst. 3 citovaného zákona příslušný bezpečnostní sbor. Zákon o služebním poměru neobsahuje ustanovení, které by odkazovalo na použití

¹⁷ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 568

správního řádu či obecných předpisů o správním řízení, neobsahuje však ani ustanovení vylučující jeho použití.“¹⁸

3.4.1 Účastníci

Řízení ve věcech služebního poměru je možné pouze s účastníky tohoto řízení. Těmi se pro potřeby tohoto zákona rozumí podle §169 příslušník, bývalý příslušník, pozůstalý po příslušníkovi a v řízení o jednání, které má znaky přestupku, také navrhovatel. Pro účastníka, stejně jako ve správním řádu, tedy vyplývají určitá práva a povinnosti. Zároveň musí účastníci disponovat způsobilostí být účastníkem řízení a procesní způsobilostí, která spočívá v samostatnosti činit procesní úkony a jejich prostřednictvím realizovat práva a povinnosti, které jsou uvedeny v §174 ZSP. Pakliže účastník nemá k řízení plnou způsobilost, musí být v řízení zastoupen.¹⁹

3.4.2 Předmět řízení

Předmětem řízení ve věcech služebního poměru je rozhodovací činnost služebních funkcionářů za účelem vydání správního rozhodnutí. Jinými slovy rozhodování o právech a povinnostech účastníků řízení.²⁰ Podle § 171 ZSP se řízení ve věcech služebního poměru nevztahuje na:

- „a) přijímací řízení,*
- b) služební hodnocení,*
- c) vyslání na služební cestu,*
- d) vyslání na studijní pobyt,*
- e) vyslání na ozdravný pobyt,*
- f) nařízení služební pohotovosti,*
- g) rozvržení doby služby v týdnu, s výjimkou postupu podle § 85 odst. 5 a 7,*

¹⁸ Nejvyšší správní soud č. j. 6 As 62/2014–69 ze dne 04. 02. 2015

¹⁹ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou. Olomouc: ANAG, 2007-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-234-2. s. 576

²⁰ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou. Olomouc: ANAG, 2007-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-234-2. s. 580

- h) nařízení služby přesčas,*
- i) určení nástupu dovolené a odvolání z ní,*
- j) udělování služebního volna s poskytnutím služebního příjmu,*
- k) přiznání stabilizačního příplatku a*
- l) nařízení výkonu služby z jiného místa podle § 76a odst. 3.²¹*

Na tyto vymezené předpisy se nevztahuje řízení ve věcech služebního poměru, protože se jedná o případy, které souvisí zejména se způsobem a podmínkami výkonu služby ve smyslu času a místa, v němž má být služba vykonávána. Jsou to ty případy, kde má rozhodovací charakter vedoucí příslušník.²²

3.4.3 Doručování

Podle § 176 ZSP rozhodnutí vydané služebním funkcionářem doručuje do rukou příslušníkovi bezpečnostní sbor a to kamkoliv, kde bude příslušník zastížen. Není možné takto doručit rozhodnutí, doručí se pomocí poštovních služeb zásilkou s označením „do vlastních rukou“ na adresu, kde se příslušník zdržuje. Nepodaří se zásilka doručit ani takovým způsobem, ačkoliv se příslušník na dané adrese zdržuje, doručovatel uloží zásilku v místě tomu určeném. Od této doby plyne lhůta 10 dnů, přičemž po skončení této lhůty vrátí poštovní služba zásilku služebnímu funkcionáři jako nedoručitelnou.²³

3.4.4 Rozhodnutí

Proto aby mohlo být vydáno rozhodnutí, musí zahájeno řízení. Zahájení řízení je uvedeno v § 17 ZSP. Řízení se zahajuje dvěma způsoby. Na žádost účastníka nebo z podnětu bezpečnostního sboru. Pakliže je zahájeno účastníkem, je zahájeno dnem, kdy byla žádost doručena služebnímu funkcionáři. Když je řízení zahájeno služebním funkcionářem, tedy z moci úřední, je zahájeno tehdy, kdy proti účastníkovi je veden první procesní úkon. Řízení může být podle § 179 zastaveno, jestliže účastník svou žádost vzal zpět, neodstranil vady žádosti, byla

²¹ § 171 zákon 361/2003 Sb., O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²² TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou. Olomouc: ANAG, 2007-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-234-2. s. 584

²³ § 176 zákon 361/2003 Sb., O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

podána žádost zjevně nepřípustná nebo se žádost stala zjevně bezpředmětnou. Pakliže bylo řízení zahájeno z moci úřední, zastaví se, jestliže odpadl jeho důvod.²⁴

Rozhodnutí, podle § 181, služebního funkcionáře je výsledkem celého řízení ve věcech služebního poměru. Jde o projev vůle služebního funkcionáře, který rozhodl ve věci v předepsané zákonné formě. Rozhodnutí prakticky zakládají, mění nebo ruší subjektivní oprávnění či povinnosti konkrétního účastníka řízení nebo jímž prohlašuje, že konkrétní účastník má či nemá určitá práva a povinnosti.²⁵ Rozhodnutí musí mít konkrétní formu, aby se jednalo o platné.

„(2) Rozhodnutí musí

- a) být v souladu s právními předpisy,*
- b) být vydáno příslušným služebním funkcionářem,*
- c) být dostatečně obsahově určité,*
- d) obsahovat předepsané náležitosti a*
- e) mít vždy písemnou formu.“²⁶*

Rozhodnutí obsahuje výrokovou část rozhodnutí, odůvodnění a poučení o opravném prostředku. Dále musí splňovat určité formální náležitosti jako jsou jméno, příjmení, datum narození, případně hodnost či osobní evidenční číslo účastníka, kterého se rozhodnutí týká. Dále musí obsahovat datum vydání rozhodnutí, jméno, příjmení, služební hodnost, hodnostní označení nebo hodnost a podpis služebního funkcionáře, který ve věci rozhodoval, a otisk razítka bezpečnostního sboru. Musí obsahovat i číslo jednací, případně také

²⁴ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou. Olomouc: ANAG, 2007-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-234-2. s. 640,641,648

²⁵ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou. Olomouc: ANAG, 2007-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-234-2. s. 674

²⁶ § 181 odst. 2 zákon 361/2003 Sb., O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

označení „Rozhodnutí“.²⁷ Rozhodnutí musí obecně být srozumitelné a přezkoumatelné.

²⁷ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou. Olomouc: ANAG, 2007-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-234-2. s. 672-677

4 SLUŽEBNÍ PŘÍJEM

„(1) Příslušník má nárok na služební příjem za výkon služby. Nárok na služební příjem má také v dalších případech, kdy to stanovuje zákon. Za služební příjem se považují peněžitá plnění poskytovaná příslušníkovi bezpečnostním sborem ve výši a za podmínek stanovených tímto zákonem. Příslušník s kratší dobou služby má nárok na služební příjem odpovídající této kratší době služby.

(2) Příslušníkovi je stanoven služební příjem s přihlédnutím k případné službě přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce konané v době krizového stavu. Ve služebním příjmu ředitele bezpečnostního sboru a jeho zástupce je přihlédnuto k veškeré službě přesčas.

(3) Příslušník a příslušnice mají nárok na stejný služební příjem za stejnou službu nebo za službu stejné hodnoty. Za stejnou službu nebo službu stejné hodnoty se považuje služba stejné nebo srovnatelné složitosti, odpovědnosti a namáhavosti, která je konána ve stejných nebo srovnatelných podmínkách služby, při stejných nebo srovnatelných schopnostech a způsobilosti k výkonu služby, při stejné nebo srovnatelné služební výkonnosti a výsledcích ve výkonu služby.

(4) Příslušníkovi, který nevykonával službu proto, že na jeho obvyklý den výkonu služby připadl svátek, se služební příjem nekrátí.“²⁸

Služební příjem se dá shrnout jako veškeré odměňování příslušníka bezpečnostního sboru a v principu je ekvivalentem vykonané služby poskytované v penězích. Jeho stanovení záleží na charakteru. U charakteru složek služebního příjmu je rozdílný, proto se zde nabízí dělení dle kritérií nárokovatelných složek a těch složek, kde má rozhodovací charakter o přiznání nadřízený funkcionář s personální pravomocí.²⁹

²⁸ § 112 zákon 361/2003 Sb., O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁹ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou. Olomouc: ANAG, 2007-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-234-2. s. 424

U složek služebního příjmu, které jsou tzv. nenárokovatelný má výhradně rozhodující funkci příslušný služební funkcionář, ať už je jím ředitel bezpečnostního sboru, nebo jím pověřený příslušník. Rozhoduje vždy písemným rozhodnutím. Tímto se dá tedy říci, že každý příslušník bude mít více či méně rozdílný služební příjem. O obligatorních i fakultativních složkách služebního příjmu hovoříme v následujících kapitolách.

Služební příjem tedy náleží příslušníkovi za službu, kterou vykonal. Ale v některých případech vymezeným zákonem také, kterou nevykonával. O tomto hovoří §112 odst. 4. z. č. 361/2003 Sb. a dále §124 téhož zákona, ve kterém náleží příslušníkovi služební příjem³⁰

4.1 Funkce služebního příjmu

V právní teorii se lze setkat s vyjádřením funkcí služebního příjmu, které se dají rozdělit do tří skupin.

4.1.1 Stimulační

Stimulační neboli pobídková funkce služebního příjmu, jak už z názvu vyplývá by měla příslušníka pobízet k co nejlepším výkonům podávaným v jeho službě. Realizuje se tedy tím, že výše služebního příjmu se určuje dle kvality a kvantity vykonané práce. Dále v souvislosti s pobídkou je zde relevantní také stupeň dosaženého vzdělání, délka praxe u bezpečnostního sboru či místo, kde je služba vykonávána.³¹ V praxi to tedy může znamenat, že příslušník, který vykonává službu v Praze, s největší pravděpodobností bude mít vyšší služební příjem než příslušník vykonávající službu například v malé vesnici nacházející se v Jihočeském kraji, a to proto, že oběma příslušníkům budou přiznány jiné složky služebního příjmu, o kterých budeme hovořit v následujících kapitolách.

³⁰ CHROBÁK, Jiří. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: praktický komentář. Praha: WoltersKluwer, 2019. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-539-2. s. 255-256.

³¹ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 445

4.1.2 Kompenzační

Služební příjem by měl být kompenzační pro příslušníka vykonávajícího službu v návaznosti na náročnost a povahu služby, tedy měl by být dostatečně vysoký na to, aby zcela či částečně pokryl, a tedy kompenzoval rizika příslušníka spojené s přímým výkonem služby. V praxi to může znamenat zdravotně nepřizpůsobivé prostředí či časové nevýhody spojené s výkonem služby přesčas. Takovou kompenzační povahu mají například složky služebního příjmu jakými jsou zvláštní příplatky poskytované podle §120 ZSP, služební příjem za službu ve svátek podle § 121 ZSP nebo služební příjem za službu přesčas podle § 125 ZSP.

4.1.3 Sociální

Funkce sociální nebo také alimentární znamená, že služební příjem je pro příslušníka a jeho rodiny velice důležitý, jelikož určuje životní úroveň příslušníků. V každém období je tento faktor brán jako jeden z nejdůležitějších. Z tohoto důvodu jsou v zákoně zakotvena pravidla, která zabezpečují ochranu služebního příjmu. Tato ochrana zabezpečuje služební příjem v tom smyslu, aby byl pravidelně, řádně a náležitě uspokojován. Součástí této ochrany je odpovědnost za škodu příslušníka bezpečnostního sboru při plnění jeho povinností a to tak, že příslušník plní maximální částkou 4,5násobek jeho měsíčního hrubého platu ve prospěch úhrady způsobené škody. Dále například různá omezení týkající se provádění srážek ze služebního příjmu.³²

4.2 Složky služebního příjmu

Složky služebního příjmu jsou vymezeny v § 113 ZSP v počtu devíti.

„Služební příjem příslušníka tvoří:

a) základní tarif,

b) příplatek za vedení,

c) příplatek za službu v zahraničí,

³² TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 446

- d) zvláštní příplatek,*
- e) příplatek za službu ve svátek,*
- f) osobní příplatek,*
- g) odměna,*
- h) služební příjem za službu přesčas a*
- i) stabilizační příplatek.³³*

Nicméně toto vymezení není úplně kompletní. Ke složkám služebního příjmu patří také § 119a ZSP – příplatek za sportovní reprezentaci.

4.2.1 Základní tarif

Základní tarif je jedna z nejvýznamnějších částí příslušníkovy služebního příjmu jako celku. Je poskytována pravidelně, a to každý měsíc za stanovenou dobu. Tato složka je zakotvena v § 114 ZSP a je nyní stanovena v nařízení vlády č. 419/2022 Sb. kdy tvoří největší část objemu příjmu u každého příslušníka bez ohledu na tarifní třídu, tarifní stupeň či hodnost. Na rozdíl od ostatních složek služebního příjmu je tato složka pevně ustanovena, přičemž ostatní složky mohou mít proměnlivou povahu, a to s ohledem na místo či režim služby, kde je příslušníkem vykonávána. Výše základního tarifu se odvíjí od již zmíněného tarifního stupně a tarifní třídy, případně režimu služby. Stupnice základních stanoví v jedenácti tarifních třídách a v každé z nich ve dvanácti tarifních stupních³⁴. Důležité je také zmínit, že v tomto paragrafu zákonodárce zohlednil ty příslušníky, kteří službu vykonávají ve dvousměnném, třisměnném nebo nepřetržitém režimu služby. V tomto případě příslušníkovi náleží zvýšení základního tarifu a to o 10 %. Dvousměnný nebo třisměnný režim služby znamená, že se příslušníci střídají na pracovišti ve dvou nebo třech směnách v rámci 24 hodin, který je intenzivní takovým způsobem, že významným způsobem zasahuje do jejich zdravotního stavu. Zde můžeme považovat

³³ § 113 zákon 361/2003 Sb., O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

³⁴ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 454

narušený biorytmus. Taktéž tento režim zasahuje do jejich sociálního života. V nepřetržitém režimu služby se příslušníci na pracovišti střídají během 24hodinových služeb po sobě jdoucích k zajištění nepřetržitého výkonu služby vyžadujícího náplní práce na konkrétním služebním místě, a to po dobu 24 hodin, 7 dní v týdnu. Nepřetržitý režim služby také znamená, že se v něm příslušníci střídají po odsloužených 24hodinových směnách. Já sám vykonávám službu v nepřetržitém režimu služby, což pro mě znamená zvýšení základního tarifu o 10 %.

Podle §115 ZSP se základní tarif příslušníkovi stanoví v jedenácti tarifních třídách a v každé z nich ve 12 tarifních stupních. *Základní tarify jsou aktuálně stanoveny nařízením vlády č. 419/2022 Sb., kterým se stanoví stupnice základních tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů, na základě zákonného zmocnění stanoveného v §115 ZSP.*³⁵

4.2.1.1 Tarifní třída

Tarifní třída je spjata s konkrétním služebním místem, do kterého je příslušník zařazen po přijetí do služebního poměru. V této tarifní třídě mu náleží služební hodnost pro tuto tarifní třídu určena a do které byl příslušník jmenován. Každé místo u policie má nějaký specifický okruh činností, které se na daném služebním místě provádí. Existuje katalog specifických činností, jakožto příloha nařízení vlády č. 125/2009 Sb.³⁶ O zařazení příslušníka do tarifní třídy rozhoduje služební funkcionář. Příslušník má však nejen povinnost vykonávat náplň činností v tarifní třídě, ve které se nachází, nýbrž i plnit povinnosti vycházejících z tarifních tříd nižších, než do kterých je zařazen. Zařazení do tarifní třídy má však své podmínky. Například příslušník s vysokoškolským vzděláním má možnost být zařazen do vyšší tarifní třídy než příslušník, kterému takové vzdělání chybí. Dále se služební funkcionář může přiklonit například k délce praxe, odbornosti pro druh náplně na služebním místě či dalším specifickým.

³⁵ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 452

³⁶ TOMEK, Petr. Slovník služebního poměru: definice a výklad pojmů, grafické zvýraznění odkazů na související hesla. Olomouc: ANAG, 2009, s. 279

Obecně kritéria, které hrají roli v ustanovení na služební místo ve služební hodnosti určené pro tarifní třídu jsou podle §116 odst. 2 ZSP složitost, odpovědnost a namáhavost. Zřetel se nebere na psychickou a fyzickou náročnost.

Jako příklad, že ne každá vedoucí funkce splňuje stejné požadavky a vymezené činnosti zde uvádím rozhodnutí nejvyššího správního soudu vedené pod spisovou značkou 9 As 80/2021–48, kde je předmětem otázka, otázka, zdali má být příslušník zařazen jako vedoucí pořádkového oddělení odboru služby pořádkové policie Krajského ředitelství hlavního města Prahy do vyšší tarifní třídy odpovídající pozicím vedoucích na jiných odděleních, jakož i otázka rozhodovací pravomoci správních orgánů v této věci.

„[2] Rozhodnutím náměstka žalovaného pro vnější službu ze dne 19. 8. 2014, č. 3953/2014, byl žalobce ustanoven dnem 1. 9. 2014 na služební místo vedoucího pořádkového oddělení a zařazen do 6. tarifní třídy. Žádostí ze dne 4. 12. 2019 se žalobce domáhal stanovení 8. tarifní třídy a přiznání nároku na rozdíl mezi 6. a 8. tarifní třídou za dobu 3 let zpětně včetně úroků z prodlení. Eventuálně požadoval stanovení 7. tarifní třídy.

[3] Náměstek žalovaného tuto žádost žalobce rozhodnutím ze dne 21. 2. 2020, č. j. KRPA-414653-12/ČJ-2019-0000ZU, zamítl. Shledal, že zařazení žalobce do 6. tarifní třídy odpovídá § 116 zákona o služebním poměru, charakteristice tarifních tříd v příloze zákona i popisu specifických činností v bodě 1.3.6.11. přílohy nařízení vlády č. 104/2005 Sb., kterým se stanoví katalog činností v bezpečnostních sborech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „katalog činností“). Poříční oddělení totiž provádí toliko jednotlivé a dílčí úkony v trestním řízení, nikoliv komplexní trestní řízení v jakémkoli stádiu (odpovídalo by 7. tarifní třídě podle bodu 1.3.7.12. přílohy katalogu činností). Současně mezi úkoly pořádkového oddělení nepatří řešení náročných a složitých analytických, metodických ani koncepčních úkolů a toto oddělení, resp. žalobce jako jeho vedoucí neusměrňuje výkon policejní činnosti v rámci územního útvaru vyššího stupně (odpovídalo by 8. tarifní třídě podle bodu 1.3.8.3. přílohy katalogu činností).

[4] Odvolání žalobce proti tomuto rozhodnutí zamítl žalovaný výše nadepsaným rozhodnutím. Dospěl k závěru, že při hodnocení specifík poříčního oddělení a jeho činnosti pro účely zařazení žalobce do platové třídy nedošlo k pochybení a tarifní zařazení žalobce je odpovídající.

[6] Ve věci samé městský soud konstatoval, že činnost žalobce nesplňuje parametry komplexní koordinace a řízení činnosti na úseku trestního řízení odpovídající 7. tarifní třídě a žalobce ani nerozporuje, že by nekonal pouze dílčí a jednotlivé úkony trestního řízení. Žalovaný tedy náročnost činnosti žalobce ve vztahu k trestnímu řízení správně připodobnil činnosti vedoucích oddělení zařazených do 6. tarifní třídy.

[7] Ve vztahu k 8. tarifní třídě se městský soud vypořádal se změnou popisu žalobcova služebního místa, ke které došlo dne 21. 1. 2020, avšak konstatoval, že pracovní náplň neodpovídá 8. tarifní třídě v žádném znění. Jakkoliv žalobcova vedoucí funkce s sebou nutně nese prvek řízení a koordinace svěřeného oddělení, při kterém žalobce metodicky působí na své podřízené, žalobce neusměrňuje výkon policejních činností v rámci vyššího územního celku. Poříční oddělení nepůsobí na jiné podřízené útvary, neboť žádné takové nemá. Usměrnování vlastních příslušníků je běžnou součástí činnosti vedoucího (srov. rozsudek NSS ze dne 12. 3. 2009, č. j. 4 Ads 143/2008-109) a větší díl odpovědnosti vedoucího oproti jeho podřízeným je reflektován příplatkem za vedení (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 8. 2005, č. j. 2 As 62/2004-61, č. 748/2006 Sb. NSS). Městský soud proto uzavřel, že žalobcova služební činnost plně odpovídá bodu 1.3.6.11. přílohy katalogu činností (tedy 6. tarifní třídě, pozn. NSS) a není prostor pro jeho přeřazení do 8. tarifní třídy.³⁷

Osobně jsem se již několikrát setkal s kolegy, kteří byli pověřeni zastupováním na jiném služebním místě. V takovém případě §36ZSP hovoří o tom, že příslušníkovi, který je pověřen zastupováním na jiném služebním místě, pro které se stanovena vyšší služební hodnost, náleží mu základní tarif určený pro toto služební místo.

³⁷ Nejvyšší správní soud č. j.9 As 80/2021 – 48 ze dne 10. srpna 2023

4.2.1.2 Tarifní stupeň

Pro určení základního tarifu má vliv také doba započítané praxe, od které se vyvíjí tarifní stupeň. Tarifní stupeň je upraven v §117. Tarifních stupňů je celkem 12 a jsou odstupňovány po 3 letech. Nicméně v tomto případě se příslušníkovi nezapočítává do doby praxe například to, když byl v době služebního poměru zařazen do neplacené zálohy, zproštění výkonu služby a doba mateřské nebo otcovské dovolené.

Praxi v příslušnickově předchozím zaměstnání však každý funkcionář posuzuje rozdílně. Když příslušník v minulosti pracoval jako strážník městské policie, některý služební funkcionář tuto praxi nemusí započíst, jiný ano. Někteří služební funkcionáři mohou započíst praxi z části nebo zcela odlišnou pracovní náplní. Důležité je, kde příslušník pracoval před přijetím do služebního poměru a jaké zařazení má ve služebním poměru. Nicméně ani tak není záruka započtené praxe, a to proto, že služební funkcionáři praxi, i přes demonstrativní výčet činností, jež by měly být započteny do doby praxe, posuzují individuálně. Do doby praxe se nicméně započítává i povinná vojenská služba, který byla definitivně zrušena 18. listopadu roku 2004.³⁸

4.2.1.3 Stupnice základních tarifů

„(1) Příslušníkům se stanoví stupnice základních tarifů v jedenácti tarifních třídách a v každé z nich ve dvanácti tarifních stupních.

(2) Stupnici základních tarifů stanoví vláda nařízením tak, aby byl zachován princip zásluhovosti mezi jednotlivými základními tarify i mezi všemi tarifními stupni a zaokrouhluje je na desítky korun nahoru.“³⁹

V odstavci 2 se jedná o nařízení vlády č. 336/2019 Sb. ze dne 9. prosince 2019, kterým se stanoví stupnice základních tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů s odkazem na ustanovení podle § 115 odst. 1 a 2 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění zákona č. 247/2017 Sb. a zákona č. 163/2019 Sb.

³⁸ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 454

³⁹ §115 zákon 361/2003 Sb., O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

V příloze č.1 se příslušníkům nastaví stupnice základní tarifů v jedenácti tarifních třídách a dvanácti tarifních stupních

V příloze č.2 se příslušníkům nastaví stupnice se zvýšení tarifu o 10 %, a to z důvodu vykonávání dvousměnného, třisměnného nebo nepřetržitého režimu služby.

(Tabulky se stupnicí tarifních tříd a tarifních stupňů jsou uvedeny v příloze 1 a 2.)⁴⁰

4.2.2 Nadtarifní složky služebního příjmu

Jedná se ty složky služebního příjmu, které nejsou obligatorně započítávány ve služebním příjmu každého příslušníka bezpečnostního sboru. Jinak řečeno, subjektivně se liší u každého příslušníka s ohledem na to, v jaké tarifní třídě je příslušník ustanoven a jakou náplň služebních povinností aktuálně vykonává.

4.2.2.1 Příplatek za vedení

Pojem vedoucí příslušník je zakotven v §5 ZSP, kde je specifikován jako příslušník, který řídí výkon služby podřízených příslušníků a dává rozkazy k výkonu služby.⁴¹ Tímto příplatkem se oceňuje náročnost činností v rámci služby u vedoucích příslušníků.

O příplatku za vedení je psáno v ustanovení §118 ZSP. Podle prvního odstavce v tomto paragrafu je příplatek za vedení měsíční poskytovanou složkou služebního příjmu. Ustanovení §5 ZSP dále vymezuje několik úrovní řídicích příslušníků podle náročnosti činností. Konkrétně tedy do 5 kategorií vedoucích příslušníků:

„a) ředitele bezpečnostního sboru 10 000 až 14 000 Kč,

b) vedoucího příslušníka 1. řídicí úrovně 4 000 až 10 000 Kč,

⁴⁰ Krásná země.cz – *Platové tabulky 2024*. Online. Dostupné z: <https://www.krasnazeme.cz/cr/platove-tabulky-tridy/>. [cit. 22.02.2024]

⁴¹ §5 zákon 361/2003 Sb., O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

c) vedoucího příslušníka 2. řídicí úrovně	2 500 až 7 000 Kč,
d) vedoucího příslušníka 3. řídicí úrovně	1 500 až 4 000 Kč,
e) vedoucího příslušníka 4. řídicí úrovně	1 000 až 2 000 Kč. ⁴²

Konkrétní rozpětí těchto příplatků stanovuje ředitel bezpečnostního sboru podle toho, zda se jedná o organizační jednotku působící na celém území České republiky nebo na nižších organizačních článcích.

Podobně dle odstavce 5 postupuje ředitel zpravodajské služby.

4.2.2.2 Příplatek za službu v zahraničí

Příplatek je zakotven v ustanovení §119 ZSP. Příslušník musí být podle tohoto ustanovení zařazen do zálohy činné. Záloha činná je upravena v ustanovení §29 ZSP, ve kterém se v odstavci 1 písm. b) hovoří o tom, že příslušník je zařazen do zálohy činné a vyslán k výkonu služby do zahraničí za účelem plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána a které byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv a z předpisů Evropské unie.⁴³

Příslušníci, kteří vykonávají službu v zahraničí, kde probíhá konflikt, mohou být využíváni nejen jako jednotky mnohonárodních sil nebo jednotky mezinárodních bezpečnostních sborů, ale mohou vykonávat úkoly bezpečnostních sborů. Za tuto službu zahraničí jim náleží příspěvek ve výši 700 až 4000 USD měsíčně, popřípadě v rovnocenné výši v eurech. Výši tohoto příplatku v rámci zákonného rozmezí stanoví ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem. Po dobu poskytování příspěvku nemá příslušník nárok na náhradní volno a služební příjem za službu přesčas, dokonce ani na odměnu za služební pohotovost.

⁴² §118 zákon 361/2003 Sb., O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2012, kterým se provádí některá ustanovení zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, čl. 12.

⁴³ §29 zákon 361/2003 Sb., O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů v posledním znění

4.2.2.3 Příplatek za sportovní reprezentaci

Po novele zákona byl doplněn §119a ZSP, který je cílen na úzký okruh příslušníků, jejichž náplň služebních činností tvoří činnosti sportovní a stát reprezentující. Popřípadě trenérsko-metodická činnost.⁴⁴

Příslušníkovi je příplatek přiznán tehdy, kdy koná službu spojenou s vykonáváním sportovní činností, sportovní státní reprezentací nebo trenérsko-metodickou činností. Poté mu může být přiznán příplatek ve výši 5000 Kč až 25000 Kč měsíčně. Jeho výši v rámci rozmezí stanoví ředitel bezpečnostního sboru.

4.2.2.4 Zvláštní příplatek

Zvláštní příplatek upravuje §120 ZSP

„(1) Příslušník, který koná službu ve ztížených a zdraví škodlivých pracovních podmínkách, má nárok na zvláštní příplatek. Podmínky pro poskytování tohoto příplatku a jeho výše se řídí nařízením vlády o podmínkách pro poskytování a výši zvláštního příplatku za vykonávání činností ve ztížených a zdraví škodlivých pracovních podmínkách.61)

(2) Příslušník, který vykonává službu v prostředí s vysokou mírou ohrožení zdraví, jež vyžaduje použití izolačních dýchacích přístrojů, má nárok na zvláštní příplatek ve výši 500 Kč až 1 500 Kč měsíčně.

(3) Příslušník, který vykonává službu spojenou s ochranou zájmů státu, při nichž může dojít k ohrožení jeho života nebo zdraví, popřípadě k jiným závažným rizikům, nebo službu s mimořádnou psychickou zátěží, má nárok na zvláštní příplatek ve výši 5 000 Kč až 10 000 Kč měsíčně v I. skupině a 1 000 Kč až 5 000 Kč ve II. skupině.

⁴⁴ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 461

(4) Zařazení služebních činností do I. a II. skupiny a výši zvláštního příplatku pro služební místa v bezpečnostním sboru stanoví ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem.

(5) Jestliže příslušníkovi vznikne nárok na zvláštní příplatek podle odstavců 1 a 2, náleží mu příplatek, který je vyšší.“

Výše uvedené ustanovení zákona obsahuje tři různé příplatky poskytované za různých podmínek. Pakliže příslušníkovi vznikne nárok na první dva příplatky uvedené v tomto ustanovení, automaticky mu náleží příplatek, který je vyšší⁴⁵

Příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí je uvedený v prvním odstavci. Je poskytován příslušníkům, kteří vykonávají službu ve ztížených a zdraví škodlivých pracovních podmínkách. Výše příplatku se v současné době řídí nařízením vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, a to podle několika faktorů, kterými jsou míra rizika, intenzita a doba působení zatěžujících vlivů. Zatěžující vlivy jsou vymezeny v nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí. Těmito ztěžujícími vlivy jsou:

„prach, jehož průměrné celosměnové koncentrace v pracovním ovzduší jsou vyšší než trojnásobek hodnoty přípustného expozičního limitu stanoveného zvláštním právním předpisem,

chemické látky, jejichž průměrné celosměnové koncentrace v pracovním ovzduší překračují hodnotu nejvyšší přípustné koncentrace v pracovním ovzduší stanovené zvláštním právním předpisem nebo, pokud pro danou látku není hodnota nejvyšší přípustné koncentrace v pracovním ovzduší stanovena, překračují trojnásobek hodnoty jejího přípustného expozičního limitu stanoveného zvláštním právním předpisem,

⁴⁵ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 462

směsi chemických látek s předpokládaným aditivním účinkem, jestliže součet podílů celosměnových průměrných koncentrací jednotlivých chemických látek v ovzduší z jejich hodnot přípustného expozičního limitu je vyšší než 2,

pracovní procesy s rizikem chemické karcinogenity stanovené zvláštním právním předpisem,

ustálený a proměnný hluk nebo impulsní hluk, jehož ekvivalentní hladina akustického tlaku $A_{L_{Aeq,8h}}$ překračuje hygienický limit stanovený zvláštním právním předpisem nebo přípustný expoziční limit stanovený zvláštním právním předpisem nejméně o 20 dB, nebo impulsní hluk, jehož průměrná hladina špičkového akustického tlaku C stanovená zvláštním právním předpisem překračuje 145 dB,

vibrace přenášené na ruce nebo celkové horizontální nebo vertikální vibrace přenášené na zaměstnance, jejichž průměrná souhrnná vážená hladina zrychlení $L_{ahv,8h}$ nebo průměrná vážená hladina zrychlení $L_{aw,8h}$ překračuje přípustný expoziční limit pro osmihodinovou pracovní dobu stanovený zvláštním právním předpisem nejméně o 17 dB,

pracovní prostředí, ve kterém jsou překračovány hodnoty přípustných mikroklimatických podmínek stanovené zvláštním právním předpisem a ani při používání dostupných použitelných osobních ochranných pracovních prostředků a úpravy režimu práce nelze vyloučit poškození zdraví,

vědomé zacházení s biologickými činiteli nebo jejich zdroji nebo přenašeči, kterými jsou Guanarito, virus horečky Lasa, virus Junin (Argentinská nemoc), virus Machupo, Amapari, Sabia, virus krymskokonžské hemoragické horečky, virus Ebola, virus Marburské horečky, všechny typy viru varioly, Equinemorbilli virus, Brucella abortus, Brucellamelitensis, Brucellasuis, Mycobacteriumleprae, Burkholderiapseudomallei, (Pseudomonaspseudomallei), Burkholderiamallei (Pseudomonasmallei), Rickettsiaprowazekii, Rickettsia rickettsii, Rickettsia tsutsugamushi, Rickettsiatyphi (Rickettsiamooseri), Yersiniapestis, virus opičích neštovic nebo viry lidské imunodeficiency, Avia influenza virus typu A, podtypu H 5 nebo H 7 a jeho genetické mutace, Mycobacteriumtuberculosis,

zvýšený tlak nad 400 kPa, který u prací pod hladinou odpovídá hloubce nejméně 40 metrů,

radiační činnosti vykonávané v kontrolovaném pásmu pracovníky kategorie A stanovenými ve zvláštním právním předpisu,

pracovní činnosti spojené s vyšetřováním a léčením osob hospitalizovaných na klinických pracovištích specializovaných na léčení infekčních onemocnění,

rozdělení směny nebo výkonu práce zaměstnavatelem, které v souhrnu činí alespoň 90 minut, jestliže je v době přerušení výkonu práce pro zaměstnance nedostupné jeho obvyklé společenské prostředí a sociální zázemí, nebo je jejich dostupnost značně ztížena, nebo je ztížena ochrana místa, ve kterém musí zaměstnanec dobu přerušení práce trávit, před klimatickými a jinými nepříznivými vlivy.⁴⁶⁴⁷

Pro přiznání toho příplatku je zapotřebí splňovat důsledné podmínky, proto je v bezpečnostních sborech poskytován pouze ojediněle.

Příplatek za službu v prostředí s vysokou mírou ohrožení zdraví, jež vyžaduje použití izolačních dýchacích přístrojů je uveden v odstavci druhém. Jak už název napovídá, je určen pro příslušníky, kteří vykonávají službu v prostředí s vysokou mírou ohrožení zdraví, jež vyžaduje použití izolačních dýchacích přístrojů. U Policie ČR je tento příspěvek uznáván jen příslušníkům se specializací na potápění. Jinak řečeno příslušníkům u poříčního oddělení. Dále je uznávám hasičům.⁴⁸

Rizikový příplatek je často skloňovaným zvláštním příplatkem u příslušníků. Je zakotven ve třetím odstavci výše uvedeného ustanovení. Příslušníkovi, který vykonává činnosti spojené s ochranou zájmů státu, při nichž může dojít k ohrožení jeho života nebo zdraví, popřípadě k jiným závažným rizikům, se

⁴⁶ § 6 nařízení vlády č.567/2006 Sb. O minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí

⁴⁷ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 462

⁴⁸ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 463

podle § 120 odst. 3 ZSP poskytuje takzvaný rizikový příplatek. Výše tohoto příplatku je uznávána podle míry rizika a ohrožení. Existují dvě skupiny pro zařazení příslušníka, jejich zařazení stanovuje ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem. U Policie České republiky je tímto ředitelem Policejní prezident.⁴⁹ V současné době se přiznává rizikový příplatek I. skupiny v rozmezí 5000 Kč–10000 Kč měsíčně a ve II. skupině 1000–5000 Kč měsíčně.

Tyto sumy byly dnem 1. ledna roku 2019 navýšeny z původních 3000–6000 Kč měsíčně pro I. skupinu a 1000–4000 Kč měsíčně pro druhou skupinu.⁵⁰

Výše uvedená rizika jsou daná, avšak některým příslušníkům nemusí vyhovovat fakt, že například v obcích katastrálně podobného rozměru či podobné kriminality je rizikový příplatek uznáván různě. Z praktického hlediska se může ku příkladu obec č.1 nacházet katastrálně v jiném kraji než obec č. 2 o pouhý jeden kilometr vzdálenější. Přitom obec č. 1 a obec č. 2 mají velmi podobný index kriminality a velmi podobná rizika uvedena výše. V mnohých příkladech to znamená, že příslušník vykonávající službu v obci č. 1 má uznaný vyšší rizikový příplatek než příslušník vykonávající službu v obci č. 2. Bohužel ale v mnohých případech existuje absence odůvodnění pro přiznání zvláštního příplatku podle odstavce 4 ustanovení § 120 ZSP. Služební funkcionář však může diferencovat přiznávání příplatku příslušníkům na stejných služebních místech, kteří nejsou tolik vystavováni negativním vlivům uvedeným výše, nicméně v praxi se toto děje jen minimálně.

Nejvyšší správní soud se v roce 2014 zabýval stížností ve věci osobního a zvláštního příplatku a vydal rozsudek pod spisovou značkou 1 AS 34/2014–54, ve kterém se kasační stížnost zamítá, dále žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. K vymezení věci:

[1] *Ředitel kanceláře ředitele žalovaného (dále jen „správní orgán I. stupně“) vydal dne 30. 12. 2010 rozhodnutí ev. č. 1-371-59/PAM-2010, kterým žalobci a) určil pro období od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2011 složky příjmu a stanovil*

⁴⁹ Závazný pokyn Policejního prezidenta č. 100/2012, kterým se provádí některá ustanovení zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁵⁰ Zpravodajství 2018. *Zvýšení zvláštních příspěvků*. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zvyseni-zvlastnich-priplatku.aspx>. [cit. 26.02.2024]

mu osobní příplatek (§ 122 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, dále jen „zákon o služebním poměru“) ve výši 1.150 Kč a zvláštní příplatek II. skupiny (§ 120 odst. 3 zákona o služebním poměru) ve výši 1.600 Kč. Stejného dne vydal také rozhodnutí ev. č. 1-372-156/PAM-2010, kterým pro totožné období určil složky příjmu žalobci b), a to mimo jiné osobní příplatek ve výši 850 Kč a zvláštní příplatek II. skupiny ve výši 1.400 Kč. V případě obou žalobců tak došlo ke snížení osobního příplatku i zvláštního příplatku II. skupiny oproti roku 2010.

[2] Proti uvedeným rozhodnutím správního orgánu I. stupně podali žalobci odvolání, ve kterém zejména tvrdili, že snížení osobního a zvláštního příplatku nebylo dostatečně odůvodněno a že stanovení osobního příjmu i základního tarifu nelze provést na dobu určitou. Žalovaný odvolání žalobců svými v záhlaví specifikovanými rozhodnutími zamítl.

[3] Žalobci brojili proti rozhodnutí žalovaného žalobami u krajského soudu, který spojil obě věci ke společnému projednání a rozhodnutí. Krajský soud žalobám vyhověl, rozhodnutí žalovaného zrušil z důvodu jejich nezákonnosti a vrátil mu věci k dalšímu řízení.

[4] Krajský soud dal žalobcům za pravdu v tom, že není možné stanovit osobní příplatek na dobu určitou, neboť to vylučuje pracovněprávní judikatura, která je i na stanovení osobního příplatku podle zákona o služebním poměru plně aplikovatelná. Konkrétně krajský soud odkázal na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. 21 Cdo 5447/2007, ze dne 20. 12. 2007, sp. zn. 21 Cdo 3488/2006, a ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 21 Cdo 832/2012. Z uvedené judikatury zároveň vyplynulo, že snížení objemu rozpočtových prostředků konkrétní organizační složce státu není legitimním důvodem ke snížení či odnětí dosud přiznaného osobního příplatku. Kritériem pro přiznání, zvýšení, snížení či odnětí osobního příplatku je totiž pouze množství a kvalita odvedené práce. Stejně tak systemizace podle § 4 zákona o služebním poměru nemůže sama o sobě ovlivnit existentní platové nároky příslušníka. Krajský soud dále poznamenal, že pokud byl pro rok 2010 žalobcům přiznán osobní příplatek v určité výši a nezměnily-li se dlouhodobě obsah a kvalita jimi odvedené práce, pak ani přijetí Jednotných pravidel pro určení výše osobního příplatku pro

příslušníky ZHS Olomouckého kraje zařazené v hodnosti vrchní referent až vrchní asistent ani aplikace zásady rovného zacházení nemohou být důvodem pro jeho snížení či odnětí.

[5] Co se týče zvláštního příplatku, krajský soud dospěl k závěru, že vydání Pokynu generálního ředitele č. 52/2010 nezaložilo žalovanému legitimní důvod pro snížení zvláštního příplatku žádnému z žalobců. Žalovaný neodůvodnil snížení zvláštního příplatku důvody obsaženými v § 120 odst. 3 zákona o služebním poměru, tj. tím, že by služba žalobců nebyla nadále spojena s ochranou zájmů státu, že by při ní nemohlo docházet k ohrožení života nebo zdraví žalobců, popř. jiným závažným rizikům, event. k mimořádné psychické zátěži. Snížení zvláštního příplatku II. skupiny z důvodu snížení rozpočtových prostředků je tak v rozporu se zákonem. Krajský soud dále dospěl k závěru, že stanovením konkrétní výše zvláštního příplatku II. skupiny pro určité období bez návaznosti na změnu míry rizika vykonávané služby se žalovaný pokusil obejít smysl a účel zákonné úpravy.⁵¹

Soud tedy rozhodl kladně pro žalující stranu. Žalovaný je povinen zaplatit žalobcům na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti částku 10.479 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

4.2.2.5 Příplatek za službu ve svátek

V tomto ustanovení § 121 ZSP se uvádí nejen příplatek za službu ve svátek, nýbrž i náhradní volno za službu ve svátek. V odstavci první se hovoří o tom, že příslušník, který slouží ve svátek, má za každou hodinu odslouženou nárok na náhradní volno. V praxi to znamená, že příslušník, který slouží dvanácti hodinovou službu a nastupuje do zaměstnání dne 23. prosince v 19 hodin a končí 24. prosince v 7 hodin, má nárok na náhradní volno za dobu od 0 do 7 hodin. Ohledně příplatku je zde zmíněn fakt, že když bezpečnostní sbor neposkytne příslušníkovi náhradní volno do 3 kalendářních měsíců po výkonu služby ve svátek, má příslušník nárok na příplatek ve výši 25 % přiznaného základního tarifu, osobního příplatku, zvláštního příplatku a příplatku za vedení,

⁵¹ Nejvyšší správní soud č. j.1 As34/2014 – 54ze dne 30. dubna2014

který připadá na každou odslouženou hodinu ve svátek.⁵² Setkávám se s tím, že pro příslušníka je výhodnější vyčerpat náhradní volno, než 25 % služebního příjmu z odsloužené hodiny. V některých případech, kdy si příslušník z jakéhokoli důvodu nemůže vybrat náhradní volno nebo zkrátka nechce, stává se tento příplatek poměrně příjemným. Je však nutno zdůraznit, že v prvním odstavci se také píše že příspěvek se uzná, pakliže bezpečnostní sbor do třech měsíců neposkytne příslušníkovi náhradní volno. Toto může evokovat tvrzení, že příspěvek se přizná pouze a výhradně tehdy, kdy bezpečnostní sbor neposkytne příslušníkovi náhradní volno, a to například z důvodu absence personálního stavu.

4.2.2.6 Osobní příplatek

Osobní příplatek je uveden v § 122 ZSP. Je složkou služebního příjmu, který je fakultativní, tedy nenárokovatelný. Prakticky má za účel motivovat příslušníky v delším časovém období k podávání lepších výkonů. Oceňuje se jím příslušníkovou mimořádná kvalita nebo rozsah výkonu služby. Zde se nabízí podobnost k odměně. Nicméně odměna se může příslušníkovi přiznat pouze jednorázově, a to za splnění minimálně jedné ze tří podmínek. O odměně hovoří následující podkapitola. Druhý odstavec § 122 říká, že osobní příplatek lze určit až do výše 60 % základního tarifu příslušníka. Nicméně i zde existuje výjimka o níž pojednává odstavec třetí. Příslušníkovi, který je uveden v § 117 odstavci pátým ZSP a příslušníkovi, ve služební hodnosti vrchní komisař až vrchní státní rada (což odpovídá hodnostnímu označení kapitán a výše), lze za výkon služby v mimořádné kvalitě nebo v rozsahu nad základní dobu služby, pokud tento zvýšený rozsah není zohledněn v základním tarifu, ocenit přiznáním osobního příplatku až do výše 100 % jeho základního tarifu.⁵³

⁵² TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 465,466

⁵³ CHROBÁK, Jiří. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: praktický komentář. Praha: WoltersKluwer, 2019. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-539-2. s. 271-272.

Nicméně jak bylo již výše uvedeno, osobní příplatek není nárokovatelný, ovšem pouze do té doby, dokud nebyl příslušníkovi přiznán. Jakmile, podle odstavce 1, mu byl jednou přiznán, může mu být odejmut či změněn pouze s písemným odůvodněním. A to pouze z důvodu změny kvality či rozsahu jeho odváděné práce při výkonu služby. Je zřejmé, že toto opatření je logické a správné, jelikož zamezuje služebním funkcionářům bezdůvodné finanční znevýhodnění příslušníka, navzdory jeho 'skvělé kvality a rozsahu práce při výkonu služby. Na druhou stranu to služební funkcionáře přivádí do nelehké situace, když jednají oprávněně ve smyslu pozměnění či odebrání osobního příplatku z důvodu nečinnosti příslušníka. Totiž odůvodňování může být někdy velice složité i když důvody pro odejmutí či pozměnění příspěvku jsou. Nemusí být odůvodnění bráno jako oprávněné.

Při změně služebního místa většinou osobní příplatek zůstává. Nicméně i zde je možnost osobní příplatek pozměnit či odejmout. Důvod může být například plnění odlišných služebních úkolů, než na jakém místě příslušník vykonával činnost předtím.⁵⁴⁵⁵ Otázky v souvislosti s osobním příplatkem směřují také ke služebnímu hodnocení. Jakmile je příslušníkovi vypracováno služební hodnocení a následně příslušník změni služební působišť, je otázkou, zdali je obligatorní důvod ke změně či odejmutí osobního příplatku. Nejvyšší správní soud v rozsudku pod spisovou značkou 3 Ads 86/2008-80 ze dne 26. srpna 2009 uvedl: „Z dikce odstavce 2 ustanovení § 203 zákona o služebním poměru tak podle Nejvyššího správního soudu nevyplývá krajským soudem tvrzený závěr, že je pro rozhodování ve všech věcech služebního poměru příslušníka bez dalšího nutnou podmínkou zpracování služebního hodnocení. Uvedené ustanovení je třeba vyložit tak, že pokud už je služební hodnocení vypracováno (ať už se jedná o obligatorní zpracování v zákonem stanovených případech nebo nepovinné zpracování na základě žádosti hodnoceného nebo na základě úvahy hodnotitele), slouží jako řádný podklad pro rozhodování ve smyslu ustanovení

⁵⁴ CHROBÁK, Jiří. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: praktický komentář. Praha: WoltersKluwer, 2019. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-539-2. s.272.

⁵⁵ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 466–467.

§ 180 zákona o služebním poměru a jako takové k sobě váže určitá procesní práva a povinnosti účastníků řízení. Uplatňuje se zde zejména zásada volného hodnocení důkazů, resp. volného hodnocení podkladů rozhodnutí. To neznamena, že by služební funkcionář při hodnocení důkazů nebyl vázán žádnými hledisky. V odůvodnění rozhodnutí musí být např. uvedeno, jakým způsobem služební funkcionář jednotlivé podklady pro rozhodnutí hodnotil a proč je tak hodnotil. Pokud tedy příslušný služební funkcionář při zjišťování skutkového stavu věci sezná zpracování služebního hodnocení jako nezbytné pro své rozhodnutí (vedle zákonem stanovených případů povinného zpracování), provede hodnocení a v odůvodnění svého rozhodnutí ho náležitě zhodnotí a vyvodí z něho odpovídající závěry. V souvislosti se zjišťováním podkladů pro rozhodování je nutno zdůraznit zásadu objektivního, nestranného přístupu, podle níž je služební funkcionář povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti, které svědčí ve prospěch i v neprospěch účastníka řízení. V tomto směru nutno přisvědčit názoru stěžovatele, že z platné právní úpravy institutu služebního hodnocení nevyplývá, že je zpracování tohoto hodnocení povinnou podmínkou pro rozhodování ve věcech služebního poměru příslušníka bezvýjimečně. Uvedené závěry platí bez ohledu na dobu výkonu služby příslušníka ve smyslu ustanovení § 203 odst. 6 zákona o služebním poměru.“⁵⁶

4.2.2.7 Stabilizační příplatek

Stabilizační příplatek je uveden v § 122a ZSP. Tento příplatek byl přidán do zákona č. 361/2003 zákonem č. 163/2019 Sb. ze dne 01. července 2019 na reakci velkého podstavu policistů v některých krajích České republiky.

„(1) Ředitel bezpečnostního sboru může služebním předpisem stanovit, že příslušníkům lze přiznat stabilizační příplatek.

(2) Ve služebním předpise stanoví ředitel bezpečnostního sboru konkrétní výši a dobu vyplácení stabilizačního příplatku.

⁵⁶ Nejvyšší správní soud č. j. 3 Ads 86/2008 – 80 ze dne 26. 08. 2009

(3) Maximální roční výše stabilizačního příplatku činí dvacetičtyřnásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství dosažené podle zveřejněných údajů Českého statistického úřadu.

(4) Stabilizační příplatek nelze přiznat příslušníkovi v kalendářním měsíci, v němž po více než polovinu doby služby nevykonával službu z důvodu

a) zproštění výkonu služby,

b) zařazení do zálohy pro studující, zálohy pro přechodně nezařazené nebo zálohy neplacené,

c) neschopnosti k výkonu služby s výjimkou neschopnosti z důvodu služebního úrazu nebo nemoci z povolání, dlouhodobého ošetřování anebo důležitých osobních překážek ve službě.

(5) Stabilizační příplatek nelze přiznat také příslušníkovi, pokud v kalendářním měsíci měl neomluvenou nepřítomnost ve službě.

(6) Stabilizační příplatek není pro účely určování výměry odchodného podle § 156 nebo výměry výsluhového příspěvku podle § 158 složkou služebního příjmu.⁵⁷

V odstavci třetím zákonodárci píší o velmi štedré možnosti maximální roční výši stabilizačního příplatku, kdy činí dvacetičtyřnásobek průměrné měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství. V roce 2022 si průměrný příslušník policie České republiky po třech letech služby vydělal 40 130 Kč⁵⁸. Těžko tedy uvěřit, že by příslušníkovi byl poskytnut stabilizační příplatek 963 120 Kč. Nereálná je i možnost několika násobně nižšího příplatku. Mně jakožto policistovi sloužícího u vnější služby obvodního ředitelství Prahy I je přiznán stabilizační příplatek ve výši 3000 Kč. Stabilizační příplatek se nepočítá do výměry odchodného, ani do výměry výsluhového příspěvku. Tedy je jakousi nynější záplatou pro bezpečnostní sbory. Stabilizační příplatek však není přiznán

⁵⁷ § 122a zákona č. 361/2003 Sb. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁵⁸ Policie ČR – Informace pro uchazeče. *Příjem, výsluhové nároky a další benefity*. Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/prijem-vysluhove-naroky-a-dalsi-benefity.aspx>[citováno 01. 03. 2024]

všem příslušníkům bez výjimky, přičemž, u policie České republiky, je přiznán příslušníkům sloužícím v přímém výkonu služby převážně na základních útvarech policie.

4.2.2.8 Odměna

Odměna je jediná složka služebního příjmu, kterou lze jednorázově odměnit příslušníkovo příkladné plnění jeho služebních povinností. Je zakotvena v § 123 ZSP a její přesné znění je:

„Příslušníkovi lze poskytnout odměnu, kterou je možno jednorázově ocenit

- a) splnění mimořádného nebo zvlášť významného služebního úkolu,*
- b) splnění náležitých služebních úkolů za nepřítomného příslušníka, nebo*
- c) dosavadní výkon služby při dovršení 50 let věku.“⁵⁹*

Pakliže podle písmena a) příslušník splní mimořádný nebo zvlášť významný úkol, může mu být poskytnuta jednorázová odměna. Avšak v zákoně není nikde definován výraz „mimořádný nebo zvlášť významný služební úkol“, je čistě na posouzení služebního funkcionáře, zda odměnu vyplatí či nikoliv. Toto tvrzení platí u celé této složky, jelikož se také jedná o složku nenárokovou. Nicméně z písmena a) lze vyvodit, že by odměna mohla být poskytnuta příslušníkovi, který splní úkol nad rámec svých běžných činností nebo úkol, který svým charakterem je náročnější než obvyklé služební úkoly.

Podmínka skrývající se pod písmenem b) by mohla být chápána tak, že příslušníkovi, který je krátkodobě pověřen úkoly příslušníka, který z jakýchkoli důvodů nemůže aktuálně vykonávat služební povinnosti, je možné poskytnout odměnu. Důvod poskytnutí odměny podle písmena c) je pouze ten, když příslušník odvedl dlouhodobý a kvalitní výkon služby a dovršil 50 let věku příslušníka.

Odměny jako takové musí být náležitě odůvodněny, aby se předešlo „poskytování z důvodu dobrých vztahů“. Důležité je také zmínit, že existuje

⁵⁹ § 123 zákona č. 361/2003 Sb. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

§ 49 odstavec 2 písm. b) ZSP, kde je uveden poskytnutí peněžitého daru. Peněžitý dar však není součástí služebního příjmu.

Pro zajímavost „Vedoucí pracovník č.2“ krajského ředitelství policie hl. m. Prahy si podle webu platyuredniku.cz vydělal za rok 2022 na odměnách či náhradách 90 000 Kč (hrubý příjem).⁶⁰

4.2.2.9 Služební příjem za službu přesčas

Povaha tohoto ustanovení § 125 ZSP je z části podobná § 121 ZSP – příplatek za službu ve svátek. Podobnosti zde můžeme pozorovat v případě tří měsíční lhůty pro poskytnutí náhradního volna, které je možno poskytnout v obou těchto ustanoveních.

„(1) Příslušník má nárok na náhradní volno za každou hodinu služby přesčas; to neplatí pro službu přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce konanou v době krizového stavu. Neposkytne-li bezpečnostní sbor příslušníkovi náhradní volno v době 3 kalendářních měsíců po výkonu služby přesčas nebo v jinak dohodnuté době, má nárok na poměrnou část přiznaného základního tarifu, osobního příplatku, zvláštního příplatku a příplatku za vedení, který připadá na každou tuto hodinu služby bez služby přesčas v kalendářním měsíci, v němž službu koná.

(2) Za dobu čerpání náhradního volna se služební příjem nekrátí.“⁶¹

Z odstavce 1 vyplývá, že příslušník, kterému je nařízena služba přesčas, má nárok na náhradní volno za každou hodinu, kterou v tomto přesčasu slouží. Toto neplatí v případě, když se Česká republika nachází v krizovém stavu. Krizový stav jsme mohli zažít při pandemii nemoci covidu – 19. Pakliže bezpečnostní sbor neposkytne příslušníkovi náhradní volno do 3 kalendářních měsíců po

⁶⁰ PlatyÚředníků.cz. Vedoucí pracovník č. 2. Poslední zjištěný plat. Dostupné z: <https://www.platyuredniku.cz/institute-pod-ministerstvem-vnitra/krajske-reditelstvi-police-hl-mesta-prahy/vedouci-pracovnik-c-2>[citováno 03.03.2024]

⁶¹ § 125 zákona č. 361/2003 Sb. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

výkonu služby přesčas nebo v jinak dohodnuté době, má příslušník nárok na poměrnou část mzdy za každou hodinu, kterou v přesčasu odslouží.

5 SLUŽEBNÍ PŘÍJEM VE ZVLÁŠTNÍCH PŘÍPADECH

Služební příjem ve zvláštních případech upravuje § 124 ZSP. V tomto ustanovení jde o případy, kdy příslušník nevykonává službu přímo, nebo nevykonává službu vůbec a přes to pobírá služební příjem. Ustanovení upravuje pravidla například při zařazení příslušníka v jednotlivých druhů záloh, při čerpání dovolené, čerpání služebního volna s poskytnutím služebního příjmu nebo při překážkách na straně bezpečnostního sboru, a to včetně případů, kdy byl příslušník zproštěn výkonu služby.⁶² Konkrétně se jedná o několik případů rozdělených do třinácti odstavců. V častých případech jsou to příslušníci zařazení do záloh.

Podle odstavce 1 má příslušník nárok na služební příjem, když je pověřen zastupováním na jiném služebním místě, v jaké by mu náležel, kdyby na toto služební místo byl ustanoven. Toto místo zahrnuje základní tarif odpovídající tarifní třídě, ve které je služební místo stanoveno, příplatek za vedení, pokud jde o služební místo s řídicí funkcí a zvláštní příplatek ve výši, která je určen pro dané místo. Příslušníkovi je zachován osobní příplatek. Osobní příplatek může být příslušníkovi v souvislosti s pověřením zastupování na jiném služebním místě zvýšen.⁶³ V praxi jsem se setkal s využitím tohoto ustanovení v případě, kdy byl kolega pověřen zastupováním na služebním místě vedoucího místního oddělení. V tomto případě se jednalo o dobu 16 měsíců. V ustanovení § 124 odstavce 1 ZSP není vymezena doba, po kterou může být příslušník pověřen zastupováním na jiném služebním místě.

Odstavec 2 vymezuje případ, kdy je příslušník zařazen do zálohy činné podle §29 odst. 1 písmena a) ZSP a je vyslán k výkonu služby k jiné organizační složce státu, právnické nebo fyzické osobě, má nárok na služební příjem ve výši odpovídající průměrnému služebnímu příjmu, pouze v případě, kdy mu není poskytována odměna za vykonanou práci uvedenými subjekty. Pakliže je tato

⁶² CHROBÁK, Jiří. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: praktický komentář. Praha: WoltersKluwer, 2019. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-539-2. s. 278.

⁶³ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 475

odměna poskytována, ale je nižší než služební příjem, má nárok na doplatek služebního příjmu.

Podle odstavce 3 příslušník zařazen do zálohy pro studující má na služební příjem ve výši odpovídající 80 % průměrného služebního příjmu.⁶⁴ To znamená, že příslušník zařazen na služební místo pobírá 80 % průměrného služebního příjmu vyplývající pro konkrétní služební místo, ve kterém je zařazen.

V odstavci 4 je uvedeno, že příslušník zařazen do zálohy zvláštní podle § 31 ZSP má nárok na služební příjem podle činnosti, kterou vykonává v této záloze. Činnosti jsou vymezené v katalogu činností, nebo podle příkladu podobnému tomu, který je vykonáván v záloze vykonávané činnosti. Podle toho se příslušník zařadí do tarifní třídy a tím se určí základní tarif služebního příjmu. Obdobně se určí i ostatní složky služebního příjmu. Služební hodnost se ale příslušníkovi nemění, a to i v případě, že je mu stanoven základní tarif z jiné tarifní třídy, než byla tarifní třída určená pro dosud zastávané služební místo. Podobně se aplikuje i odstavec 10, který uvádí, že příslušník zařazený do zálohy činné a vyslán k výkonu v zahraničí podle § 29 odstavce 1 písmena b) ZSP má nárok na služební příjem po dobu zařazení v této záloze, jestliže mu není poskytována odměna podle mezinárodní smlouvy nebo právního předpisu vydaného na jejím základě. Základní tarif služebního příjmu se určí tak, že činnost vykonávána v zahraničí se přiřadí k činnosti podle katalogu činností příslušníků bezpečnostních sborů, který je podobný vykonávané činnosti. Katalog činností je obsažen v nařízení vlády číslo 104/2005 Sb., kterým se stanoví katalog činností v bezpečnostních sborech. Služební hodnost se po dobu zálohy nemění.

Odstavec 11 taktéž zmiňuje zálohu činnou, tentokrát jako příslušník zařazený do zálohy činné a vyslán jako národní expert k výkonu služby k orgánům Evropské unie, má nárok na služební příjem podle činnosti vykonávané po dobu zařazení v této záloze. Základní tarif se určuje stejným způsobem jak je již popsáno výše.

V 5 odstavci ustanovení přeskakuje k neschopnosti k vykonávání služby a to tak, že příslušníkovi se poskytuje služební příjem po dobu prvního měsíce

⁶⁴ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 475

neschopnosti ke službě nebo nařízené karantény, nebo nejdéle po dobu 12 měsíců od počátku neschopnosti ke službě, jde-li o neschopnost ke službě v důsledku služebního úrazu nebo nemoci z povolání. Poskytování služebního příjmu z důvodu nařízené karantény začalo být velmi aktuální v souvislosti s nemocí COVID 19, kterou si prošla značná část příslušníků. Pakliže se nejedná o důvody výše vymezené, nýbrž o to, že si příslušník sám přivede neschopnost ke službě úmyslně, nastupuje odstavec 12, který hovoří, že takovému příslušníkovi náleží služební příjem ve výši 50 %. Úmyslné přivození neschopnosti ke službě je definováno dvěma body a to zaviněnou účastí ve rvačce, přičemž se rvačkou rozumí vzájemné napadení nebo fyzický střet 2 nebo více osob a bezprostřední následek své opilosti nebo zneužití omamných a psychotropních látek. Rvačka pro potřeby tohoto zákona je definována jinak než pro potřeby trestní zákoníku.

Odstavec 13 v návaznosti na neschopnost ke službě uvádí, že pokud příslušník poruší v období trvání nároku na služební příjem při neschopnosti ke službě režim dočasně práce neschopného pojištěnce nebo nesplní povinnost součinnosti při kontrole tohoto režimu uloženou předpisy nemocenského pojištění, může mu být služební příjem krácen nebo odňat. Pokud již byl vyplacen, považují se vyplacené částky za přeplatek, který je příslušník povinen uhradit plátcí služebního příjmu. Plátcem se rozumí bezpečnostní sbor. Posouzení závažnosti nesplnění povinnosti náleží služebnímu funkcionáři.

V odstavci 6 je uvedeno, že příslušník, který byl zproštěn výkonu služby podle § 40 ZSP, má nárok na služební příjem ve výši 50 % odpovídajícího služebního příjmu. Služební příjem náleží příslušníkovi i po dobu neschopnosti ke službě podle odstavce 5. Jestliže je příslušník vzat do vazby, služební příjem mu nenáleží. Pokud se prokáže příslušníkovo nevina, doplatí se mu část služebního příjmu, o kterou byl příslušník zkrácen.

V případě čerpání dovolené odstavec 7 udává, že příslušníkovi, který čerpá dovolenou náleží služební příjem odpovídající průměrnému služebnímu příjmu. Ten příslušník, který nemůže vyčerpat dovolenou do konce kalendářního roku, náleží mu náhradu služebního příjmu ve výši průměrného služebního příjmu za každý nevyčerpaný den dovolené.

Podle odstavce 8 příslušník, který nemůže po přechodnou dobu vykonávat službu z provozních příčin nebo jiných překážek ve službě na straně bezpečnostního sboru, má nárok na služební příjem. V tomto odstavci je za překážku ve službě považováno doba jízdy v dopravním prostředku na služební cestě, jestliže je konána v době služby, účast na nařízené mimořádně preventivní prohlídce, očkování nebo diagnostické zkoušce. Případů překážek na straně bezpečnostního sboru může být však více.

Podle § 44 ZSP dojde-li ke zrušení rozhodnutí o skončení služebního poměru příslušníka, jeho služební poměr trvá se všemi nároky. Tím pádem má příslušník podle odstavce 9 nárok na služební příjem za dobu, po kterou službu nevykonával, ve výši odpovídající průměrnému služebnímu příjmu. Příslušníkovi se nejen poskytne služební příjem za dobu nevykonávání služby, ale i náhrada za nevyčerpanou dovolenou a naturální náležitosti.

V § 124 ZSP se stále zákonodárce opírá o průměrný služební příjem. Průměrný služební příjem se zjišťuje podle § 351 až § 362 zákoníku práce jako hrubý služební příjem z rozhodného období. Tím je podle § 354 zákoníku práce předchozí kalendářní čtvrtletí. Tím se tedy může dospět k tomu, že průměrný služební příjem se zjistí ze všech složek služebního příjmu, které byly v posledním čtvrtletí vyplaceny ze služebního místa, na němž byl příslušník ustanoven do doby odvolání ze služebního místa a zařazení do zálohy.⁶⁵

⁶⁵ ⁶⁵ TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1. 10. 2023. Olomouc: ANAG, 2023-. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7554-399-2. s. 475-478

6 INFORMAČNÍ SYSTÉM O SLUŽEBNÍM PŘÍJMU

Je zakotven v ustanovení § 133 ZSP, ve kterém se hovoří o tom, že ministerstvo financí vede o služebním příjmu informační systém, jehož účelem je shromažďovat, zpracovávat a uchovávat údaje o prostředcích na služební příjmy a na odměny za služební pohotovost, o průměrných služebních příjmech příslušníků a jejich osobních údajích, které ovlivňují výši služebního příjmu.

Bezpečnostní sbor s výjimkou bezpečnostní informační služby je povinen poskytovat do informačního systému o služebním příjmu výše uvedené údaje v rozsahu a způsobem, které stanoví vláda nařízením č. 507/2004 Sb. Ministerstvo financí předává údaje z informačního systému Ministerstvu práce a sociálních věcí a Českému statistickému úřadu.

Nařízení vlády č. 507/2004 Sb. s účinností dnem 01. ledna 2007 obsahuje tři paragrafy a tři přílohy, ve kterých stanoví rozsah a způsob poskytování údajů. Sledované období je pro účely tohoto zákona první pololetí a kalendářní rok. Do 5. dne druhého kalendářního měsíce této doby poskytne bezpečnostní sbor údaje ministerstvu financí.⁶⁶

⁶⁶ § 1,2 Nařízení vlády č.507/2004 Sb., Nařízení vlády, kterým se stanoví rozsah a způsob poskytování údajů do informačního systému o služebním příjmu

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo poskytnout ucelený přehled o složkách služebního příjmu a jejich mechanismu vyplácení v rámci zákona číslo 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. V první části jsem popsal jednotlivé bezpečnostní sbor, jejich účel a fungování. Následná část nahlíží do historických právních úprav, především s cílem poskytnout čtenáři náhled na tehdejší specifika konkrétních ustanovení v souvislosti s porovnáním současného zákona. Dále se práce zabývá popisem stěžejních ustanovení současného právního rámce, které jsou nezbytné pro pochopení služebního příjmu, jeho jednotlivých složek, jakožto i rozhodování služebních funkcionářů o řízení ve věcech služebního poměru. V následujících kapitolách je vysvětlen služební příjem a jeho funkce, které reprezentují jednotlivé složky služebního příjmu vysvětlené v hlavní části práce. Do některých složek služebního příjmu jsou zakomponovány jednotlivé rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, které si kladou za cíl pochopení, jak se k jednotlivým problémům, v souvislosti s ustanoveními složek služebního příjmu, soudy staví.

Z mých zkušeností a rozhovorů s kolegy z řad bezpečnostních sborů, především Policie České republiky vím, že častokrát se objevuje nevědomost o jejich příjmu a možnostech, které nabízí veškeré složky služebního příjmu. Tato práce by tedy mohla posloužit nejen příslušníkům bezpečnostních sborů k celkovému pochopení služebního příjmu jako celku sestávajícího z jednotlivých složek služebního příjmu, jejich specifikům a podmínkám vyplácení.

Služební příjem a jeho problematika je často skloňované téma napříč bezpečnostními sbory. Dlouhodobé podfinancování bezpečnostních sborů má za důsledek neatraktivitu na finančním trhu a odchod mladých příslušníků z řad bezpečnostních sborů. Nicméně i přesto si myslím, že práce u bezpečnostních sborů by neměla být vykonávána pouze za účelem výdělků, nýbrž by měla být vykonávána s určitým pocitem hrdosti, smysluplnosti a za účelem pomoci druhým.

Literatura

Monografie

TOMEK, Petr. FIALA, Zdeněk. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostního sboru s komentářem, poznámkami a judikaturou po novele k 1.10.2023. 4. aktualizované vydání Olomouc: ANAG 2019. ISBN 978-80-7554-399-8

CHROBÁK Jiří, BLAHUT Aleš, KULHÁNEK Jan, VODIČKA Stanislav. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů PRAKTICKÝ KOMENTÁŘ. Praha: Sowa 2019. ISBN 978-80-7598-539-2

TOMEK, Petr. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, poznámkami a judikaturou k 1. 10. 2019. 3. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-234-2

TOMEK, Petr. Slovník služebního poměru. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, 2009. ISBN 978-80-7263-541-2.

Právní předpisy

Zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti

Zákon č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v posledním znění

Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí

Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o policii České republiky

Zákon č. 88/1968 Sb., Zákon o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění

Vyhláška č. 143/1965 Sb., Vyhláška Ústřední rady odborů o poskytování peněžitých dávek v nemocenském pojištění

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2012, kterým se provádí některá ustanovení

zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, čl. 12.

Zákon číslo 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky

Judikatura

Nejvyšší správní soud č. j. 3 Ads 86/2008–80 ze dne 10. srpna 2023 [získáno dne 29.02.2024] dostupné z: <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentOriginal/Html/616305>

Nejvyšší správní soud č. j. 1 As 34/2014–54 ze dne 30. dubna 2014 [získáno dne 29.02.2024] dostupné z: <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentOriginal/Html/631260>

Nejvyšší správní soud č. j. 9 As 80/2021–48 ze dne 26. srpna 2009 [získáno dne 29.02.2024] dostupné z: <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentOriginal/Html/713521>

Nejvyšší správní soud č. j. 6 As 62/2014-69 ze dne 4. února 2015 [získáno dne 02.03.2024] dostupné z: <https://vyhledavac.nssoud.cz/DokumentOriginal/Text/633688>

Internetové stránky a elektronické zdroje

Wikipedie – *Sbor národní bezpečnosti*. Online dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sbor_n%C3%A1rodn%C3%AD_bezpe%C4%8Dnosti [citováno 02.01.2024]

Bezpečnostní informační služba - *Poslání, zásady a krédo*. Online. Dostupné z: <https://www.bis.cz/poslani-zasady-a-kredo/> [citováno 02.01.2024]

Hasičský záchranný sbor České republiky – *o nás*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hasicky-zachranny-sbor-ceske-republiky.aspx> [citováno 02.01.2024]

Úřad pro zahraniční styky a informace – Kdo jsme. Online. Dostupné z: <https://www.uzsi.cz/kdo-jsme.html>[citováno 02.01.2024]

BLAŽEK, Petr. Pražský web pro studenou válku 2002-2006 - *Základní informace o výběru uchazečů pro službu v SNB a studiu ve školách MV: Praha 1989.* Online. Dostupné z: <https://www.praquecoldwar.cz/milice89.htm>[citováno 12.02.2024]

Policie České republiky. Zpravodajství 2018. *Zvýšení zvláštních příplatků.* Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zvyseni-zvlastnich-priplatku.aspx>[citováno 26.02.2024]

KADLEC, Martin. Krásná země. *Platové tabulky 2024.* Online. Dostupné z: <https://www.krasnazeme.cz/cr/platove-tabulky-tridy/>[citováno 22.02.2024]

Policie ČR – Informace pro uchazeče. *Příjem, výsluhové nároky a další benefity.* Online. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/prijem-vysluhove-naroky-a-dalsi-benefity.aspx>[citováno 01.03.2024]

PlatyÚředníků.cz. Vedoucí pracovník č. 2. *Poslední zjištěný plat.* Dostupné z: <https://www.platyuredniku.cz/institute-pod-ministerstvem-vnitra/krajske-reditelstvi-policie-hl-mesta-prahy/vedouci-pracovnik-c-2> [citováno 03.03.2024]

Přílohy

Příloha 1

		1. tarifní třída	2. tarifní třída	3. tarifní třída	4. tarifní třída	5. tarifní třída	6. tarifní třída	7. tarifní třída	8. tarifní třída	9. tarifní třída	10. tarifní třída	11. tarifní třída
Doba praxe do 3 let	1. tarifní stupeň	23300	25070	25360	27320	29440	31730	34190	36900	39820	43010	46460
Doba praxe do 6 let	2. tarifní stupeň	24100	25920	26230	28250	30440	32830	35400	38200	41230	44550	48120
Doba praxe do 9 let	3. tarifní stupeň	24890	26770	27100	29210	31490	33970	36630	39540	42680	46120	49820
Doba praxe do 12 let	4. tarifní stupeň	25720	27710	28040	30220	32580	35140	37920	40920	44200	47760	51610
Doba praxe do 15 let	5. tarifní stupeň	26600	28650	29010	31270	33710	36360	39250	42380	45750	49440	53440
Doba praxe do 18 let	6. tarifní stupeň	27490	29620	30010	32340	34870	37650	40630	43870	47410	51210	55360
Doba praxe do 21 let	7. tarifní stupeň	28420	30620	31040	33470	36110	38960	42070	45420	49090	53060	57350
Doba praxe do 24 let	8. tarifní stupeň	29410	31680	32110	34620	37360	40340	43560	47040	50840	54940	59420
Doba praxe do 27 let	9. tarifní stupeň	30410	32760	33210	35840	38670	41760	45100	48710	52650	56920	61550
Doba praxe do 30 let	10. tarifní stupeň	31450	33900	34380	37090	40040	43230	46690	50440	54530	58980	63770
Doba praxe do 33 let	11. tarifní stupeň	32540	35090	35580	38410	41450	44750	48370	52250	56490	61090	66070
Doba praxe nad 33 let	12. tarifní stupeň	33650	36300	36830	39750	42920	46350	50090	54150	58520	63280	68450

Obrázek 1 – Stupnice základních tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů 2024

Příloha 2

		1. tarifní třída	2. tarifní třída	2. tarifní třída	3. tarifní třída	4. tarifní třída	5. tarifní třída	6. tarifní třída	7. tarifní třída	8. tarifní třída	9. tarifní třída	10. tarifní třída
Doba praxe do 3 let	1. tarifní stupeň	25630	27580	27900	30060	32390	34910	37610	40590	43810	47320	51110
Doba praxe do 6 let	2. tarifní stupeň	26510	28520	28860	31080	33490	36120	38940	42020	45360	49010	52940
Doba praxe do 9 let	3. tarifní stupeň	27380	29450	29810	32140	34640	37370	40300	43500	46950	50740	54810
Doba praxe do 12 let	4. tarifní stupeň	28300	30490	30850	33250	35840	38660	41720	45020	48620	52540	56780
Doba praxe do 15 let	5. tarifní stupeň	29260	31520	31920	34400	37090	40000	43180	46620	50330	54390	58790
Doba praxe do 18 let	6. tarifní stupeň	30240	32590	33020	35580	38360	41420	44700	48260	52160	56340	60900
Doba praxe do 21 let	7. tarifní stupeň	31270	33690	34150	36820	39730	42860	46280	49970	54000	58370	63090
Doba praxe do 24 let	8. tarifní stupeň	32360	34850	35330	38090	41100	44380	47920	51750	55930	60440	65370
Doba praxe do 27 let	9. tarifní stupeň	33460	36040	36540	39430	42540	45940	49610	53590	57920	62620	67710
Doba praxe do 30 let	10. tarifní stupeň	34600	37290	37820	40800	44050	47560	51360	55490	59990	64880	70150
Doba praxe do 33 let	11. tarifní stupeň	35800	38600	39140	42260	45600	49230	53210	57480	62140	67200	72680
Doba praxe nad 33 l et	12. tarifní stupeň	37020	39930	40520	43730	47220	50990	55100	59570	64380	69610	75300

Obrázek 2 -Stupnice základních tarifů pro příslušníky bezpečnostních sborů – po zvýšení základního tarifu o 10 % 2024